

ENERGIE

1.	Inleiding.....	2
2.	Balans van het eindverbruik van energie.....	3
2.1.	Het gewestelijk eindverbruik.....	4
3.	Acties gericht op een vermindering van het gewestelijk energieverbruik.....	9
3.1.	Reglementaire instrumenten.....	9
3.1.1.	Richtlijn "Energieprestaties van gebouwen".....	10
3.1.2.	Reglement inzake thermische isolatie van gebouwen.....	12
3.2.	Instrumenten en acties die rechtstreeks betrekking hebben op de actoren.....	12
3.2.1.	De gezinnen.....	13
3.2.2.	De overheid.....	13
3.2.3.	Tertiaire sector.....	14
3.2.4.	Vakmensen in het domein van de energie.....	14
3.2.5.	Facilitatoren in de domeinen hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling.....	15
3.2.6.	Samenwerking met de sociale huisvesting.....	15
3.3.	Financiële stimulansen.....	15
3.3.1.	Fiscale aftrek voor de REG-investeringen van ondernemingen.....	15
3.3.2.	De organieke subsidies voor zonnepanelen.....	15
3.3.3.	De organieke subsidies voor de REG-investeringen van niet-commerciële organisaties.....	16
3.3.4.	De subsidies toegekend door SIBELGA in het kader van haar opdracht van openbare dienstverlening. 16	
3.3.5.	Premies waarvoor het BIM niet bevoegd is.....	17
3.3.6.	Mechanisme van de derde investeerder in het BHG.....	17
3.4.	Hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling.....	17
4.	De regulering van de energiemarkt.....	18
4.1.	De invoering van het reglementaire kader voor de vrijmaking.....	19
4.1.1.	De ordonnanties betreffende de organisatie van de elektriciteits- en gasmarkt.....	19
4.1.2.	De ordonnantie in verband met het 'recht op een minimumlevering aan energie'.....	19
4.1.3.	Het data-uitwisselingsprogramma UMI X.....	20
4.2.	De toezichthoudende, controlerende en adviserende opdrachten.....	20
4.2.1.	De contacten met de leveranciers.....	20
4.2.2.	De contacten met de netwerkbeheerders.....	21
4.2.3.	De contacten met de toezichthoudende diensten.....	22
4.2.4.	De raad van elektriciteit- en gasgebruikers.....	22
4.2.5.	Het beheer van geschillen.....	22
4.2.6.	De informatie aan het grote publiek.....	23
4.3.	De opdracht op het vlak van de promotie van warmtekrachtkoppeling en elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen.....	23
4.3.1.	Warmtekrachtkoppeling.....	23
4.3.2.	Het mechanisme van de groenestroomcertificaten in het BHG.....	23
4.3.3.	De werking van de markt voor groenestroomcertificaten in het BHG.....	25
5.	Bibliografie en aanverwante BIM-publicaties.....	27

Krachtlijnen

- Tot een minimum beperken van het energieverbruik van alle Brusselse actoren
- Bevorderen van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen
- Toezien op / voorbereiden van de controle van de vrijgemaakte elektriciteits- en gasmarkten, door de nadruk te leggen op de "opdrachten van openbare dienstverlening"

Geprivilegieerde acties

- Bevorderen van energiebesparing, van een doeltreffend energierendement en van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen aan de hand van verschillende werkmiddelen en diensten: informatie, financiële stimulansen, energieaudits, facilitatoren, ...
- De Brusselse actoren inlichten en responsabiliseren voor de effecten van een verminderd verbruik van fossiele energie, de effecten op korte termijn zijnde geldwinst en op lange termijn, de strijd tegen de wereldwijde klimaatopwarming
- Streven naar een ontkoppeling van de economische productie en het verbruik van fossiele energie
- Voorbereiden van de omzetting van de richtlijn "Energieprestaties van gebouwen"
- Uitvoeren van de ordonnanties tot omzetting van de richtlijnen betreffende de vrijmaking van de gas- en de elektriciteitsmarkt

1. Inleiding

De scherpe stijging van de energieprijzen is de laatste tijd het favoriete gespreksonderwerp. In de loop van de voorbije twee jaren steeg de koers van een vat ruwe olie aanzienlijk, aangezien de stijging van de vraag op internationaal niveau niet volledig kon worden opgevangen door de wereldwijde productiecapaciteit. Hierbij komen de geostrategische spanningen in de productiegebieden, met name in het Midden-Oosten, en in de relaties tussen de producerende landen en de consumerende landen.

In deze context is de voornaamste bekommernis van het energiebeleid van het Gewest - dat zo goed als geen energieonafhankelijkheid heeft - om het leefmilieu te beschermen door energiebesparingen aan te moedigen evenals het gebruik van hernieuwbare energiebronnen. De uitdagingen zijn van drieërlei aard: op efficiënte wijze tegemoetkomen aan de verbintenissen die werden aangegaan in het kader van het protocol van Kyoto, het vrijmaken van de gas- en elektriciteitsmarkten in toepassing van de Europese richtlijn en tot slot het behoud van de toegang tot energie voor allen.

Naast de reeds vermelde prijsstijgingen werd 2004 ook gekenmerkt door een nieuwe fase in de vrijmaking van de elektriciteits- en de aardgasmarkt. Op 1 juli 2004 werd de markt voor de uitsluitend professionele afnemers vrijgemaakt. De ordonnanties van 19 juli 2001 en 1 april 2004 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest definiëren als "uitsluitend professionele afnemers" alle afnemers die hun energie uitsluitend gebruiken voor professionele doeleinden, met uitzondering van rusthuizen, homes, studentenkamers, aparthotels, ambassadegebouwen, sociale woningen, kerkgemeenschappen, familiepensions en foorkramers. Terwijl de vrijmaking van de energiemarkten de hoop deed rijzen dat de prijzen zouden dalen, is ze van kracht geworden voor alle professionele afnemers op het moment waarop de prijzen van de primaire energie in stijgende lijn gingen. De verwachtingen werden dus niet ingelost. Vrijmaking staat niet gelijk met een prijsdaling, maar het is niet gemakkelijk te bepalen hoe zwaar de prijsstijgingen op de internationale markten en de onvolkomenheden van de markten doorwegen in de aardgas- en elektriciteitsfacturen. De consument wordt overspoeld met tegenstrijdige informatie. Deze toestand is met name zorgwekkend aangezien de totale vrijmaking van de elektriciteits- en aardgasmarkt voor alle afnemers, met inbegrip van de residentiële afnemers, ingaat op 1 januari 2007. Het is dan ook absoluut nodig om instrumenten aan te wenden die de vrijmaking van de markt voor de particulieren maar ook voor de ondernemingen bewaken.

Het probleem van de klimaatwijziging en de vermindering van de voorraden van de fossiele energie zijn twee grote uitdagingen op het vlak van het rationeel energiegebruik. In het licht van deze problemen is het aangewezen onze energiekorf te diversifiëren en vooral ons verbruik te minderen. Het is dan ook duidelijk dat, in een perspectief van duurzame ontwikkeling, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen gepaard moet gaan met een beheersing, en vervolgens een vermindering van het energieverbruik. De jacht op verspillingen is dus meer dan ooit geopend!

2. Balans van het eindverbruik van energie

Het opstellen van een energiebalans laat toe de situatie te beoordelen en prioriteiten te stellen voor het milieu- en energiebeleid. De energiebalansen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kunnen geconsulteerd worden op de internetsite van Leefmilieu Brussel (zie bibliografie). Aan de hand van deze energiebalansen kan de evolutie van het energieverbruik van de verschillende economische sectoren worden gevolgd en kan worden nagegaan in welke mate het Gewest zijn verbintenissen kan naleven tot beheersing van de uitstoot van broeikasgassen.

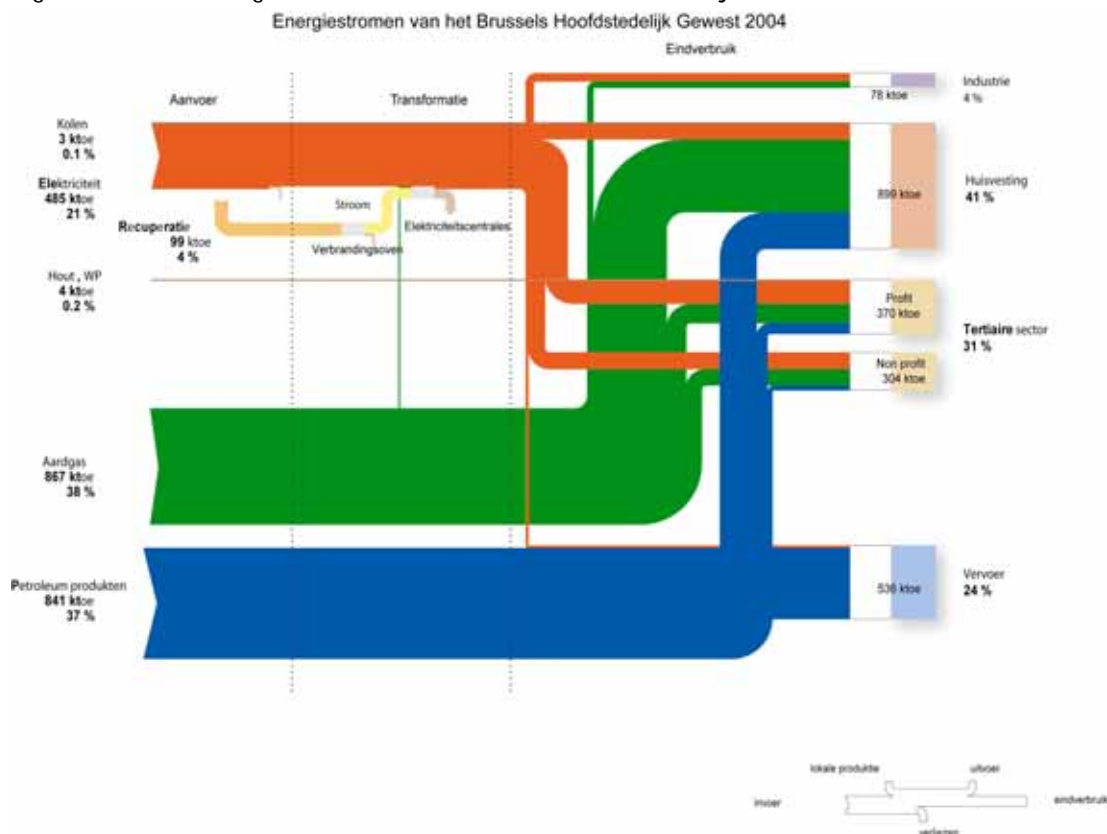
Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beschikt over een energiebalans sinds 1990. De energiebalans beschrijft de hoeveelheden energie die worden ingevoerd, geproduceerd, getransformeerd en verbruikt in het Gewest tijdens het onderzochte jaar. Deze statistieken steunen zowel op het energieverbruik per energiedrager (stookolie, aardgas, elektriciteit, steenkool, hout, butaan of propaan) als op het energetisch gebruik (vervoer, tertiaire sector, gezinnen, industrie) en het niet-energetisch gebruik. De energiebalans wordt opgesteld op basis van de verbruiksinventarissen die worden verstrekt door de distributiemaatschappijen en de beroepsfederaties voor gas en elektriciteit; deze gegevens worden aangevuld a.h.v. enquêtes bij de eindafnemers.

Hieronder geven we een stand van zaken voor 2004 in de vorm van een schema van de energiestromen. Deze manier van voorstellen geeft een synthetisch beeld dat is opgesplitst in drie grote delen: links in het schema staat de energiebevoorrading, in het centrale stuk staan de verwerkingsprocessen en rechts het eindverbruik van energie. De gebruikte eenheid is de ktoe voor kiloton olie-equivalent. Het ton olie-equivalent (toe) is een gestandaardiseerde meeteenheid voor energie. Het is de hoeveelheid energie van de warmte die vrijkomt door de volledige verbranding van een ton aardolie. $1 \text{ toe} = 41,86 \text{ GJ} = 11\,628 \text{ thermische kWh}$.

In het linkse gedeelte van het schema staan alle energiebevoorradingen waarvan de som (met aftrek van de eventuele export) het bruto binnenlands verbruik (BBV) levert. Het gaat in de eerste plaats om de energie die in verschillende vormen wordt ingevoerd, zoals aardgas uit Nederland, aardolie uit Saoedi-Arabië, elektriciteit uit Wallonië. Tot die groep behoort ook het zeer kleine aandeel van de endogene energie, de eigen bronnen. Dat is dan voornamelijk afval dat wordt verbrand in Neder-Over-Heembeek. In de grafiek wijst een horizontale lijn op een netto invoer, terwijl een dalende lijn op een lokale productie slaat. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest noteren we voor die categorie slechts 99 ktoe aan energierugwinning (verbrand afval).

In dit schema zien we meteen dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest sterk afhankelijk is voor zijn energie. Alles of nagenoeg alles wordt ingevoerd, wat normaal is voor een stadsgebied.

Figuur 1. Energiestromen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2004

Bron : Energiebalans 2004

Het middelste deel van het energiestroomschema vertegenwoordigt alle verwerkingsprocessen. Terwijl bepaalde energiedragers (aardgas, aardolieproducten) als dusdanig worden verbruikt door de eindconsument, ondergaan andere dragers eerst een transformatie. Het enige verwerkingsproces dat in het Brussels Gewest plaats vindt, is de productie van elektriciteit in de verbrandingsoven van Neder-Over-Heembeek en in de installaties voor warmtekrachtkoppeling.

Het rechterdeel van de grafiek, toont het volledige eindverbruik per sector en per energiedrager. We zien dat de transportsector nagenoeg uitsluitend aardolieproducten (benzine en diesel) verbruikt, terwijl de woonsector voornamelijk gas gebruikt. Elektriciteit is dan weer overal sterk aanwezig, behalve in de vervoerssector waar het gebruik slechts marginaal is (trein, tram, metro).

2.1. Het gewestelijk eindverbruik

14 jaar van energiebalansen geeft een goed totaalbeeld van de energiesituatie in het BHG en van de evolutie ervan. Hieronder volgt een overzicht van de voornaamste kenmerken:

Het Gewest heeft een grote energieafhankelijkheid: 96,3% van de 2 187 Ktoe die in 2004 werd verbruikt, is afkomstig van buiten het Gewest. Toch liggen er enkele elektriciteitsproductie-eenheden op het grondgebied van het Gewest, waarvan de belangrijkste de Electrabel-centrale van Schaarbeek is, die de stoom gebruikt die wordt opgewekt door de verbrandingsoven voor huishoudelijk en het daarmee gelijkgesteld afval in Neder-over-Heembeek.

De hernieuwbare energie (met uitzondering van biomassa) vertegenwoordigt slechts 4 ktoe, of 0,2 % van het verbruik van het Gewest. De hernieuwbare energiebronnen die het Gewest gebruikt (met uitzondering van biomassa) zijn zonneënergie (thermisch en fotovoltaïsch) en warmtepompen.

De belangrijkste energiedragers zijn de vloeibare aardolieproducten (37 %), aardgas (38 %) en elektriciteit (21 %). Steenkool, dat nog wordt gebruikt door een klein aantal gezinnen, vertegenwoordigt slechts 0,1 % van het Brusselse energieverbruik.

De belangrijkste energieverbruiker is de woonsector (41 %), gevolgd door de tertiaire sector (31 %), de vervoerssector (24 %), en tot slot de industrie (4 %).

Het gewestelijke eindverbruik klokt in 2004 af op 2 187 ktoe (of 25 370 GWh), wat een stijging is met 1 % in vergelijking met het voorgaande jaar, en een stijging met 20 % t.o.v. 1990.

Tabel 1. Evolutie van het energie-eindverbruik in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, per sector en per energiedrager

	Huisvesting	Tertiair	Transport	Industrie	Andere	Totaal
Verbruik 2004(ktep)	898,5	673,6	517,3	78,3	19	2186,8
Aandeel van de sectoren (%)	41%	31%	24%	4%	1%	100%
Evolutie 1990-2004 (%)	22%	22%	16%	-5%	46%	20%

	Steenkool, Hout	Petroleumproducten	Aardgas	Electriciteit	Andere	Totaal
Verbruik 2004 (ktep)	6,6	840,2	846,6	488,2	5,1	2186,8
Aandeel van de vectoren (%)	0%	38%	39%	22%	0%	100%
Evolutie 1990-2004 (%)	-74%	6%	28%	40%		20%

Bron : BIM

Tussen 1990 en 2004, is het energie-eindgebruik door de transportsector gestegen¹ met 16% (of 1,14 % gemiddeld per jaar). Deze vaststelling is onrustwekkend omdat de sector nagenoeg uitsluitend petroleumproducten gebruikt en een breed gamma aan luchtvervuilende stoffen uitstoot in de directe omgeving van de individuen (zie hoofdstuk **Buitenlucht** en hoofdstuk **Milieubeleid en -beheer, deel Transport**). Daarbij komt nog dat de scenario's die het mogelijk moeten maken dat het Gewest zijn internationale verbintenissen nakomt op het vlak van de reductie van broeikasgassen, allen uitgaan van een ingrijpende vermindering van de emissies van het autoverkeer (zie hoofdstuk **Klimaatwijziging**).

De onderstaande grafiek toont dat het gewestelijke energieverbruik een stijgende trend volgt (+1,2 %/jaar), bovenop de klimaatschommelingen die uiteraard een grote invloed hebben op het verbruik van een hoofdzakelijk stedelijke entiteit zoals het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

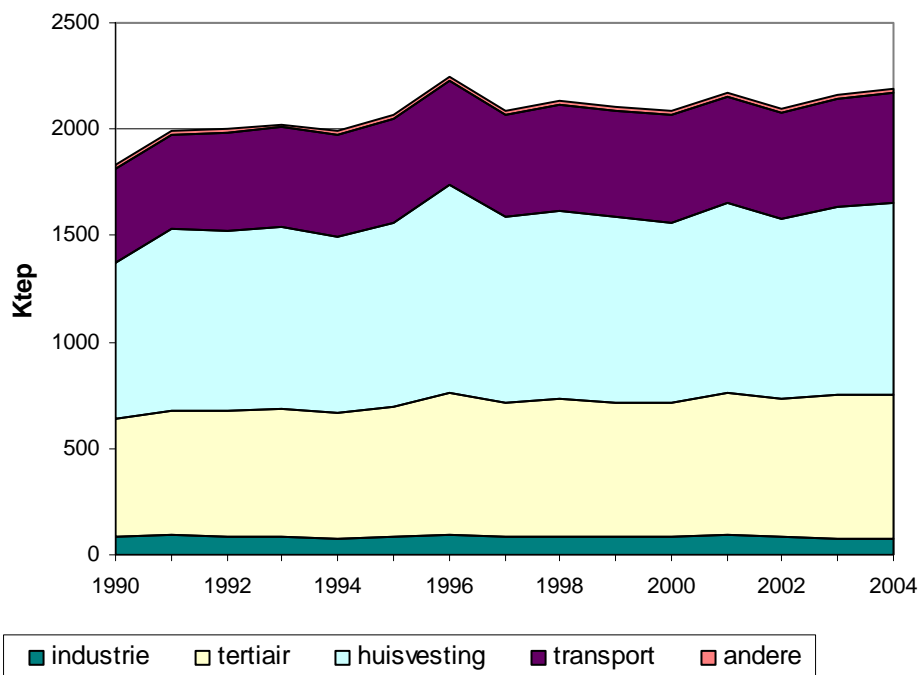
¹ De schijnbare tegenstelling tussen deze vaststelling en de vermindering met 7% van de broeikasgasemissies door het transport (cf. figuur 8 van het hoofdstuk **Klimaatwijziging**) vindt zijn oorsprong in de gebruikte methode.

- Het energieverbruik op rekening van het vervoer wordt berekend o.b.v. de verkoop van de motorbrandstoffen (top-down benadering).
- DE BKG-emissies in relatie met het vervoer worden geschat via een modelisering van het verkeer in het Gewest (bottom-up benadering).

Bovendien werd de 1990-uitstoot van CO₂ geschat in 2005, op het ogenblik dat alle benodigde gegevens beschikbaar waren (snelheidsstatistieken, cijfers over de verdeling van het verkeer, ...). In 2006 werden deze statistieken echter herzien in het kader van de herziening van het IRI S-Plan, door het studie bureau STRATEC samen met de FOD mobiliteit. De herziening van de statistieken waarop de geschatte uitstoot van de BKG is gebaseerd, leidt tot een vermindering van de statistieken in kwestie. De 2004-uitstoot is daardoor lager dan dat het geval zou geweest zijn indien daarvoor dezelfde statistieken zouden zijn gebruikt als deze die dienden voor de schatting van de 1990-emissies. Dit resulteert in een schijnbare vermindering van de emissies met 7 %.

Indien de schatting van de emissies voor 1990 en 2004 waren gebeurd o.b.v. dezelfde statistieken, zou dit geleid hebben tot het besluit dat de emissies met 4 % waren toegenomen, een toename die lager ligt dan de stijging van de afgelegde kilometers (tijdens dezelfde tijdsspanne) dankzij de toenemende energie-efficiëntie van de motoren.

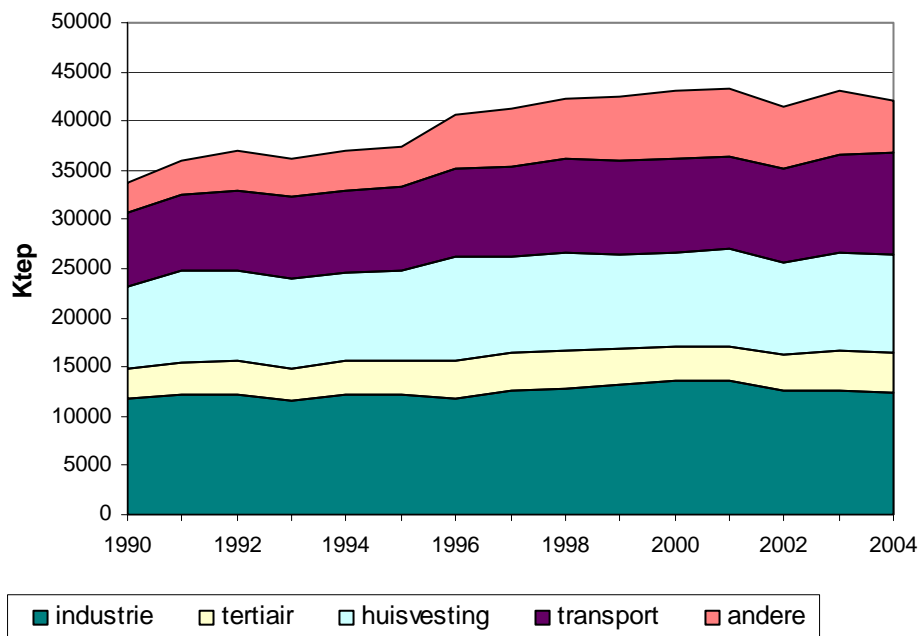
Figuur 2. Evolutie 1990-2004 per sector van het energie-eindverbruik in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (ktep)

Bron : Energiebalans 2004

Op het niveau van België bedraagt het eindverbruik in 2004 zo'n 42 139 ktoe², wat een daling is met 3 % ten opzichte van 2003, maar een stijging met 25 % ten opzichte van 1990. De onderstaande grafiek toont dat het Belgische energieverbruik in stijgende lijn gaat (+1,4 %/jaar).

Figuur 3. Evolutie 1990-2004 per sector van het energie-eindverbruik in België (ktep)

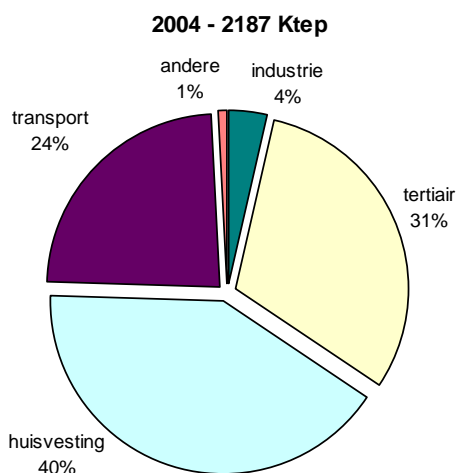

Bron : Eurostat

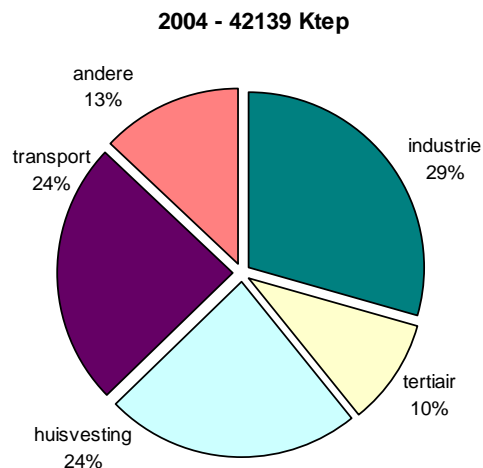
² Bron EUROSTAT

Het *gewestelijke* eindverbruik per sector is verdeeld als volgt: woonsector (41 %), tertiaire sector (31 %), vervoer (24 %) en industrie (4 %). De diensten en de woningen zijn goed voor meer dan 2/3 van het gewestelijke energieverbruik, wat het Gewest sterk onderscheidt van het Belgische gemiddelde, zoals blijkt uit de onderstaande grafieken.

Figuur 4. Aandeel van de economische sectoren in het energie-eindverbruik in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2004

Figuur 5. Aandeel van de economische sectoren in het energie-eindverbruik in België in 2004

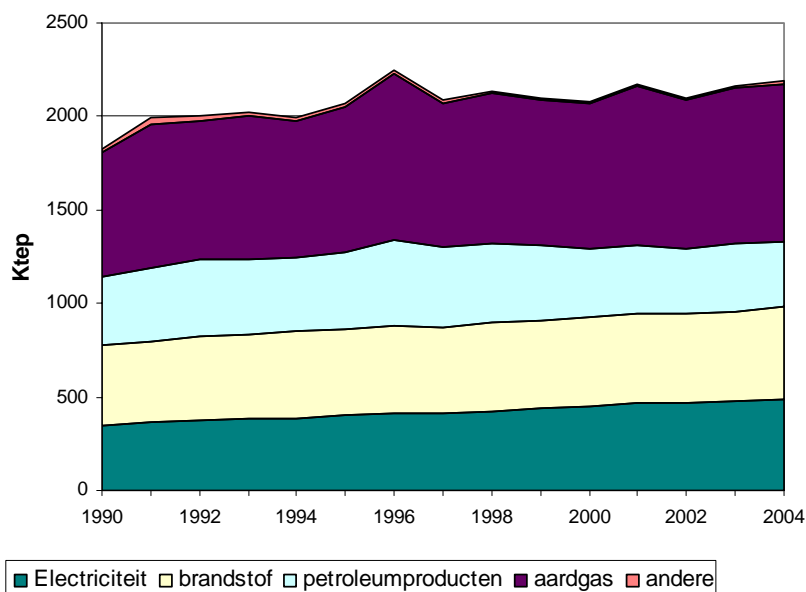

Bron : Eurostat

Bron : BIM

De grootste industriële onderneming in het Gewest is ontegensprekelijk de Volkswagen-autoassemblagefabriek in Vorst. Eventuele nieuwe herstructureringen in deze vestiging zouden een aanzienlijke impact hebben op het energieverbruik van de industriële sector (een daling met een derde in het geval van een volledige sluiting van de vestiging), maar zouden slechts een zeer bescheiden weerslag hebben op het algemene verbruiksniveau van het Gewest.

Figuur 6. Evolutie 1990-2004 van het verbruik per energiedrager (ktep) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

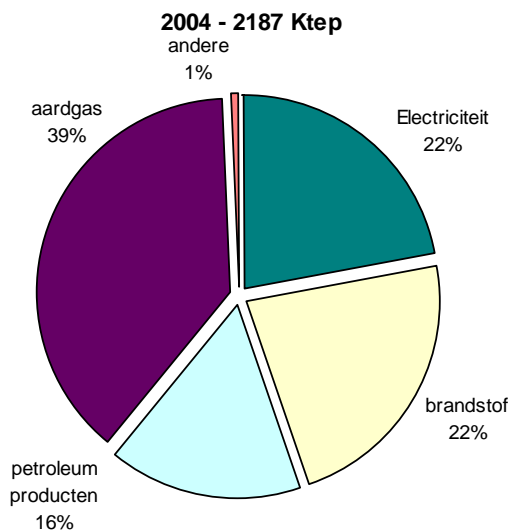
Opm. Met brandstof wordt bedoeld motorbrandstof

Bron : Energiebalans 2004

De volgende grafiek toont de evolutie van het energieverbruik per energiedrager (elektriciteit, aardgas, brandstoffen, ...) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest sinds 1990.

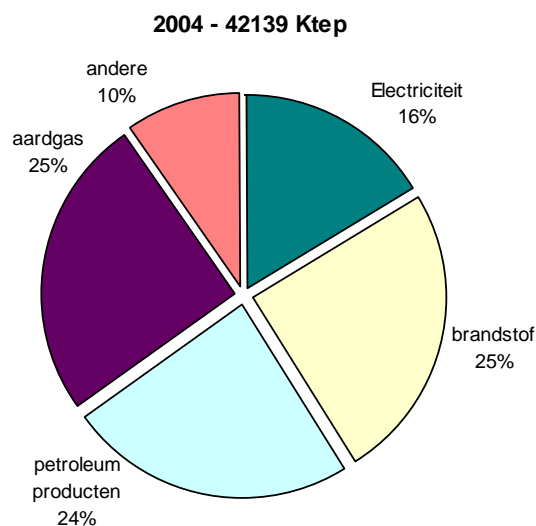
Aardgas wordt op grote schaal verdeeld in Brussel en wordt bijgevolg ook in grote mate gebruikt, zoals wordt aangetoond door de onderstaande grafiek. In 2004 bedroeg het eindverbruik van aardgas in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 846,6 ktoe.

Figuur 7. Aandeel van de energiedragers in het energie-eindverbruik in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2004

Bron : BIM

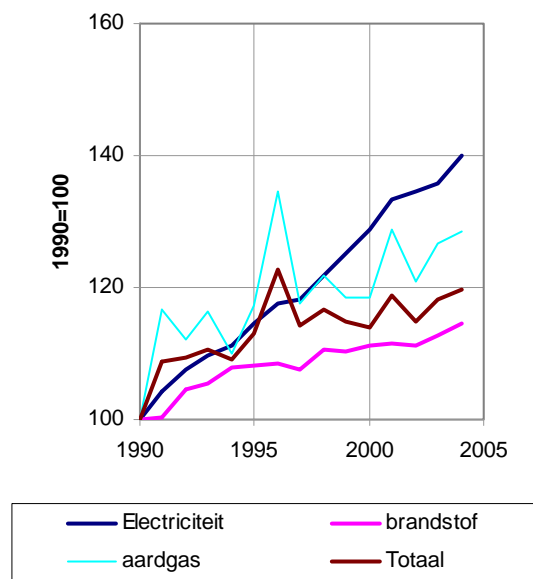
Figuur 8. Aandeel van de energiedragers in het energie-eindverbruik in België in 2004

Bron : Eurostat

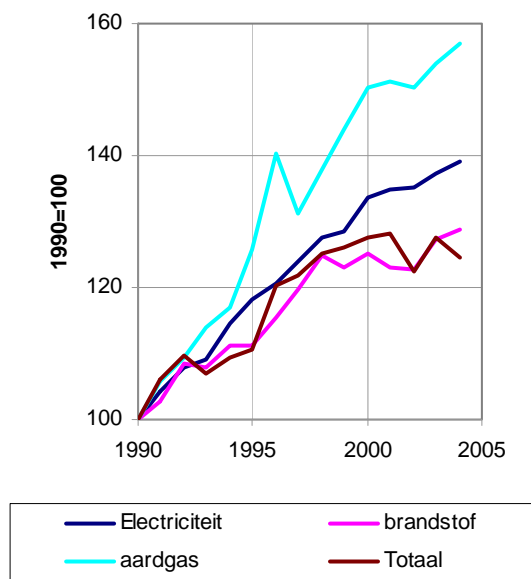
Elektriciteit is de sterkste klimmer onder de energievormen sinds 1990 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Die stijging is continu en blijkt niet af te nemen met de jaren (+40 % sinds 1990). Het logische gevolg van deze evoluties is dat het Gewest steeds meer afhankelijk wordt van aardgas en elektriciteit, wat voor een grote kwetsbaarheid zorgt op het vlak van de energiebevoorrading. Op Belgisch niveau maakt aardgas de grootste sprong voorwaarts: + 57 % sinds 1990.

Figuur 9. Vergelijking van de evolutie in het energieverbruik voor de verschillende dragers en t.o.v. het totaal energieverbruik van het Gewest (1990 = index 100)

Bron : BIM

Figuur 10. Vergelijking van de evolutie in het energieverbruik voor de verschillende dragers en t.o.v. het totaal energieverbruik van België (1990 = index 100)

Bron : Eurostat-gegevens, berekening BIM

Uit de energiebalansen blijkt dat de gebouwen het leeuwendeel van de Brusselse energiebalans voor hun rekening nemen. De prioriteiten op het vlak van het rationeel energiegebruik liggen dan ook in deze sector.

Vanuit deze optiek richten de maatregelen van het Gewest zich op de residentiële en tertiaire gebouwen. Met betrekking tot deze laatste werden specifieke acties uitgewerkt voor de overheden, die grote beheerders van gebouwen zijn in het Gewest. De acties viseren hetzij de gebouwschil, hetzij de technische installaties, waaronder vooral verwarming, ventilatie en airconditioning. Daarnaast werden ook inspanningen geleverd op het vlak van promotie van hernieuwbare energiebronnen waarvoor acties met een bijzondere voorbeeldfunctie werden gevoerd.

Al deze acties kaderen binnen het referentieschema van de richtlijn "Energieprestaties van de gebouwen". Deze richtlijn is het wetgevend instrument dat alle bekommernissen groepeerd die verband houden met het gebouw, en dat een cruciale impact zal hebben in de komende jaren.

3. Acties gericht op een vermindering van het gewestelijk energieverbruik

3.1. Reglementaire instrumenten

De Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV) en het "Lucht-Klimaatplan" van het BHG nemen een prominente plaats in tussen de reglementen en plannen die gevolgen hebben voor de energie-impact van de gebouwen.

De GSV legt drempelwaarden op met betrekking tot de coëfficiënten voor thermisch verlies van die gebouwen die onderworpen zijn aan de stedenbouwkundige vergunning. Het reglement geldt enkel voor de bouwwerken die bestemd zijn voor bewoning, kantoren of schoolactiviteiten, en die een minimumoppervlakte hebben van 50 m².

Het "Lucht-Klimaatplan" van het BHG omschrijft de reductiedoelstellingen voor de emissie van broeikasgassen (met als belangrijkste CO₂) en andere verontreinigende stoffen zoals NO_x, COV, ... en beoogt de verbetering van de luchtkwaliteit in het algemeen.

Op Europees niveau is er de richtlijn 2002/91/EG betreffende de Energieprestaties van Gebouwen (EPB) die stelt dat het thermisch comfort en de energiebesparing essentiële vereisten zijn voor alle gebouwen.

3.1.1. Richtlijn "Energieprestaties van gebouwen"

3.1.1.1. Objectieven en inzet

De richtlijn 2002/91/EG verplicht de lidstaten om tegen 4 januari 2006 een wetgeving goed te keuren betreffende de energieprestaties van de gebouwen. Deze richtlijn steunt op 4 belangrijke pijlers:

- Een berekeningsmethode uitwerken waarmee men de energieprestatie van een gebouw kan berekenen;
- Minimale prestatievereisten vastleggen waaraan alle nieuwe gebouwen en alle bestaande gebouwen die grondig gerenoveerd worden, moeten beantwoorden;
- Het opleggen van een certificaat van de energieprestatie voor alle gebouwen die te koop of te huur worden gezet of voor nieuwe gebouwen. Het certificaat moet bovendien praktische adviezen bevatten;
- Het invoeren van een systeem van regelmatige inspectie van de verwarmingsketels en airconditioningsinstallaties in de gebouwen, evenals de evaluatie van de volledige verwarmingsinstallatie wanneer deze ketels omvat die meer dan 15 jaar oud zijn.

Een ordonnantie tot omzetting van de richtlijn over de energieprestaties van gebouwen (EPB-ordonnantie) moet worden aangenomen op het niveau van het Gewest. De technische voorschriften zijn niet opgenomen in de ordonnantie, maar in de uitvoeringsbesluiten. De ordonnantie zal de reglementaire maatregelen voorzien die van toepassing zullen zijn op de nieuwe of grondig gerenoveerde gebouwen of op de uitrustingen die ze bevatten. De toepassing van Titel V van de GSV (thermische isolatie van de gebouwen) zal eveneens geïntegreerd worden in de meer algemene context van de EPB-ordonnantie.

De omzetting van de richtlijn biedt het Gewest een krachtig instrument voor de verbetering van de energetische kwaliteit van het gebouwenpark op lange termijn. Dit is een belangrijke inzet voor het gewestelijk beleid aangezien de gebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest meer dan twee derde van het energieverbruik en van de CO₂-uitstoot van het Gewest voor hun rekening nemen (zie het [hoofdstuk over de Klimaatwijziging](#)).

De uitdaging is echter complexer dan men zou denken. Het doel is berekeningsmethoden en informaticatools uit te werken die het mogelijk maken de energieprestaties van de gebouwen te beoordelen rekening houdend met de verschillen tussen de verschillende types van gebouwen (residentiële en tertiaire, nieuwe en bestaande).

Voor de uitvoering van de omzetting werd prioriteit gegeven aan de opstelling van de ordonnantie, de voorwaarden voor de nieuwe gebouwen en de berekeningsmethoden. Voor dit laatste punt, en met het oog op een uniformisering van de reglementeringen voor de professionele sector, is het de bedoeling dat het BHG zoveel mogelijk de berekeningsmethoden zal toepassen die werden uitgewerkt door het Vlaams Gewest voor de woon-, de kantoor- en de schoolgebouwen.

De verbeteringen die moeten worden aangebracht aan deze berekeningsmethoden zijn het voorwerp van overleg tussen de 3 Gewesten.

Zo ging het project "productdatabase" van start dat in 2004 werd besproken. Dit project wordt gefinancierd door de 3 Gewesten en verleent de ontwerpers toegang tot een website waarop voor de producten die nodig zijn voor de berekening van de prestaties van een gebouw, de kenmerken staan op het vlak van de energieprestaties.

3.1.1.2. Certificatie van de gebouwen

Elk nieuw gebouw en elk gebouw dat wordt verkocht of verhuurd moet over een certificaat beschikken. Er moet dus een certificatiesysteem worden ingevoerd.

Om een objectief en reproduceerbaar certificaat te kunnen opstellen, is het absoluut noodzakelijk dat de waarden die worden gebruikt voor de berekening objectief zijn. Met het oog hierop laat het BHG een studie uitvoeren voor de realisatie van een database met de energieprestatiekenmerken van de gebouwen, deze database moet ook standaardwaarden voorzien voor de certificatie van een bestaand gebouw. De studie heeft op dit moment alleen betrekking op de woongebouwen.

In het kader van het overleg tussen de 3 Gewesten heeft het Gewest mee de Europese projecten "Impact" en "Eplabel" gefinancierd die respectievelijk betrekking hebben op de certificatie van woongebouwen en van openbare gebouwen.

3.1.1.3. Inspectie van de HVAC-systemen

Airconditioningssystemen komen steeds meer voor, niet alleen in kantoorgebouwen, waar ze vrijwel altijd aanwezig zijn, maar ook in de handelssector en zelfs in woningen. Deze installaties zijn "ingedeelde inrichtingen" (waarvoor dus een milieuvergunning vereist is) vanaf een geïnstalleerd vermogen van 10 kWel.

Artikel 9 van de richtlijn over de energieprestaties van gebouwen (EPB) betreft de periodieke keuring van de airconditioningssystemen met een vermogen hoger dan 12 kWth .

Het spreekt voor zich dat, aangezien de airconditioning steeds gangbaarder wordt, de energieadministratie ernaar moet streven de natuurlijke koeltechnieken te bevorderen. De ontwerpers (architecten en studiebureaus) en toekomstige ontwerpers (de studenten van de architectuurscholen) moeten bewust worden gemaakt voor het energiezuinig ontwerpen van de kantoorgebouwen, zowel op het vlak van de samenstelling van de gebouwschil als wat de prestatie betreft van de bijhorende installaties. Voor deze bewustmaking kan worden gewerkt met een didactische informaticatool. Ook aan de bewustmaking van de bouwheren moet worden gewerkt.

Twee projecten "REG-onderhoud" en "natuurlijke koeling van gebouwen" hebben aanzienlijke vorderingen gemaakt. De studie "REG-onderhoud" die werd gestart in 2004 en voortgezet in 2005 had tot doel de modaliteiten van een labelling van de onderhoudsondernemingen te definiëren. De studie over de natuurlijke koeling definieert de systemen voor passieve koeling, die m.a.w. geen gebruik maken van een compressiekoelmachine. Een ontwerpsoftware stelt de architecten en de studiebureaus in staat een lokaal te ontwerpen (individueel kantoor, landschapskantoor, vergaderzaal, hotelkamer of ziekenhuiskamer) en de haalbaarheid van passieve koeling te beoordelen op basis van comfort- en verbruikscriteria. Vanuit een didactisch oogmerk zijn de structuur en het gebruik van de software zo uitgedacht dat zij de gebruiker helpen inzien dat er een aantal parameters zijn die de haalbaarheid van de passieve koeling beïnvloeden. Op die manier kan promotie worden gevoerd voor een beter onderhoud en een beter ontwerp van de gebouwen.

Wat de keuring van de HVAC-systemen betreft, werd de ervaring met verschillende proefnemingen elders in Europa geanalyseerd en is een strategie voor omzetting van artikel 9 van de EPB-richtlijn in voorbereiding. De methodologische, technische en reglementaire aspecten die nodig zijn om de richtlijn om te zetten, worden verder uitgediept.

3.1.1.4. Periodiek onderhoud van de verwarmingsinstallaties

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is het energieverbruik voor verwarming de belangrijkste verantwoordelijke voor de uitstoot van CO₂, SO_x en NO_x (zie hoofdstuk Buitenlucht).

Het koninklijk besluit van 6 januari 1978 tot voorkoming van luchtverontreiniging bij het verwarmen van gebouwen met vaste of vloeibare brandstof is op dit moment de enige reglementaire tekst die van kracht is op het vlak van de verplichting tot periodieke controle en periodiek onderhoud.

De verwarmingsketels op gas en de individuele convectoren (ongeacht de gebruikte brandstof) zijn niet onderworpen aan dit besluit, alhoewel een regelmatig onderhoud van de installaties nochtans helpt om de energieprestaties van de installatie op peil te houden. Bovendien zijn de voorschriften van het besluit technisch voorbijgestreefd en moet de tekst worden herzien, met name om te voldoen aan de bepalingen van de EPB-richtlijn.

Artikel 8 van de EPB-richtlijn stelt een periodiek onderhoud en een periodieke keuring verplicht die onafhankelijk zijn van elkaar; deze verplichting geldt ook voor de gasinstallaties. De richtlijn legt een audit op voor de installaties die meer dan 15 jaar oud zijn.

Een vragenlijst werd verstuurd naar ongeveer 1 500 beheerders van gebouwen in december 2003, niet om het totale verbruik van de sector te meten, maar om, op basis van een representatief staal, de staat van de installaties en de beheerswijze ervan te kennen. 180 beheerders stuurden de vragenlijst ingevuld terug. Van degene die reageerden, kregen er 50 een korte audit in de loop van 2004. Uit de uitgevoerde audits blijkt dat een kwart van de verwarmingsketels een rendement heeft dat lager ligt dan 88 % en dat de toestand het slechtst is bij de kleine verwarmingsketels (minder dan 350 kW). De verwarmingsketels van grote gebouwen vertonen in het algemeen goede prestaties.

Een nieuwe reglementering die van toepassing is op de verwarmingsketels van meer dan 15KW voor elk type van brandstof, wordt op dit moment nog opgesteld. De belangrijkste trends worden hierna beschreven. Het basisidee is om de controle en het onderhoud op te splitsen, om te vermijden dat één persoon rechter in eigen zaak is. Er zouden bepalingen worden voorzien voor de controle van de minimumprestaties, die anders zijn voor de residentiële sector dan voor de niet-residentiële sector. Voorrang wordt gegeven aan de

organisatie van audits voor verwarmingsketels die meer dan 15 jaar in gebruik zijn (in naleving van artikel 8 van de Europese richtlijn). De technische inhoud van het onderhoud, de controle en de frequentie ervan moet nog worden gepreciseerd, en moet in overeenstemming zijn met die van de 2 andere Gewesten.

3.1.1.5. Technisch-economische argumenten

Om het Gewest inzicht te geven over de niveaus van energieprestatievereisten die in het BHG wenselijk zouden zijn vanuit een economisch, ecologisch en technisch oogpunt, werd een uitgebreide wetenschappelijke studie besteld bij een studiebureau (3E), in consortium met de KUL. Deze studie heeft het mogelijk gemaakt verschillende combinaties van REG-investeringen aan te stippen die het energieverbruik sterk helpen dalen zonder overdreven meerprijs, zowel voor woningen als voor kantoren, en zowel voor nieuwe als voor gerenoveerde gebouwen. Dit diende als basis voor de realisatie van brochures die de beleidsvoerders en de ontwerpers moeten helpen om energie-efficiënte gebouwen te creëren.

3.1.2. Reglement inzake thermische isolatie van gebouwen

Sinds de vankrachtwording van titel V van de GSV (Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening) op 01/01/2000, is het thermisch isoleren van de gebouwschil van de kantoor-, woon- en schoolgebouwen een verplichting voor de nieuwbouw- of renovatiewerken die gebonden zijn aan een stedenbouwkundige vergunning (SV). De eisen hebben betrekking op de warmtedoorgangscoefficiënt van de verschillende wanden die worden omgevormd, zowel voor nieuwbouw als voor renovatie met stedenbouwkundige vergunning. Voor nieuwbouw komt hierbij nog een eis met betrekking tot het globale isolatiepeil (K) van het gebouw.

De effectieve uitvoering valt onder de bevoegdheid van de overheid die de stedenbouwkundige vergunning aflevert en van de architect.

De software IBGEBIM-K is een tweetalig informatica-instrument waarmee architecten het globale isolatiepeil van een gebouw kunnen berekenen. IBGEBIM-K is verkrijgbaar op eenvoudige aanvraag bij de administratie (dienst Info 02/775 75 75) of op de dienst Energie. Via deze software kan ook het formulier ISO-1 worden afgedrukt, dat bij de aanvraag van stedenbouwkundige vergunning voor de bouw/renovatie van een gebouw moet worden gevoegd. Het is gratis beschikbaar op de website van het BIM (de exemplaren op papier zijn niet langer verkrijgbaar).

Het BWRO (Brussels wetboek van Ruimtelijke Ordening) bepaalt dat "de gemachtigde ambtenaar, het Stedenbouwkundig College en de Regering de vergunning kunnen afgeven of de afgifte ervan afhankelijk stellen van voorwaarden". Zij behandelen dus de aanvragen van stedenbouwkundige vergunning (het BWRO kan worden geraadpleegd op http://www.brunot.be/N640_2004_04_09.htm).

Om de toepassing van deze maatregelen te controleren, omvat het formulier voor aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning een luik over de aspecten van de thermische isolatie. Deze gegevens worden gewoonlijk verstrekt door de architect.

Eind 2003 heeft het BIM een peiling uitgevoerd bij de gemeente, waaruit bleek dat de ambtenaren van Stedenbouw de methode voor berekening van het globale warmte-isolatiepeil (K) van gebouwen niet goed kenden. Velen van hen wisten niet dat ze bevoegd zijn om deze controle uit te voeren op basis van het formulier en op de bouwplaats.

In het kader van de omzetting van de Europese richtlijn 2002/91/EG worden eveneens eisen gesteld op het vlak van het globale warmte-isolatiepeil (K). Deze vereisten zouden de nodige middelen moeten garanderen om het resultaat na te gaan van de eis m.b.t. de globale prestatie van het gebouw; deze wordt berekend na de bouw en de oplevering van het gebouw.

Bovendien zal de controle op de toepassing van de totale prestatie van nieuwe of grondig gerenoveerde gebouwen een taak worden van het BIM.

3.2. Instrumenten en acties die rechtstreeks betrekking hebben op de actoren

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ontwikkelt een beleid voor rationeel energiegebruik (REG) dat zich richt op de tertiaire sector, de collectieve woningen en de gezinnen, met het doel de toename van de energievraag te beperken. Aan aanbodzijde werd een mechanisme voor de ondersteuning van de productie van hernieuwbare elektriciteit ingevoerd via een markt van groenestroomcertificaten. Deze markt bevordert de ontwikkeling van de hernieuwbare energiebronnen en de warmtekrachtkoppeling. Een netwerk van "facilitatoren" werd op poten gezet om de initiatieven van de verschillende economische actoren te begeleiden.

3.2.1. De gezinnen

3.2.1.1. De energieadviesprocedure (EAP)

De Energieadviesprocedure (EAP) is een gestandaardiseerde methode, met software, die de auditeurs in staat stelt een energieaudit van een bestaande woning (eengezinswoning) uit te voeren op een halve dag tijd, en een label toe te kennen aan de woning en de aanwezige technische installaties. De ontwikkeling van deze methode door de drie Gewesten en de Federale Overheid besloeg verschillende jaren en werd afgerond in 2005.

De methode werd getest door de ambtenaren van het ABEA (Brussels EnergieAgentschap, een eenheid van de Stadswinkel vzw), die zich zodoende hebben gevormd en de methode kunnen gebruiken.

De mogelijkheid werd overwogen om de methode aan te passen om ze zodoende bruikbaar te maken voor audits in het reglementaire kader van de EPB-ordonnantie. Hierbij is gebleken dat de EAP uitgaat van een vrijwillige medewerking van de eigenaar die bepaalde informatie moet verstrekken zodat de garantie op objectieve informatie een probleem vormt.

De EAP-methode werd ontwikkeld voor eengezinswoningen, en om ze te kunnen gebruiken in het kader van de EPB-ordonnantie zou ze ook van toepassing moeten zijn op appartementen.

De Gewesten hebben een voorstudie laten uitvoeren over de moeilijkheden en mogelijkheden van de toepassing van de EAP-methode in appartementen. Hieruit blijkt dat de aanpassing technisch haalbaar is, maar een aanzienlijk budget zou vergen. Bovendien zijn er een aantal eisen van de richtlijn over de Energieprestatie van Gebouwen die in deze methode niet aan bod komen, zoals deze met betrekking tot de airconditioning of de ventilatiesystemen.

3.2.1.2. Financiële steun

Gewestelijke en gemeentelijke premies werden ingevoerd voor de burgers die uitrustingen willen aanschaffen om hun verbruik van fossiele energie of elektriciteit te verminderen (zie verder in paragraaf 3.3. evenals in het hoofdstuk Economische instrumenten en milieu-uitgaven).

3.2.1.3. Facilitator voor collectieve huisvesting

De facilitatoren geven advies aan iedereen die werkt in de doeldomeinen (collectieve huisvesting, publieke sector, niet-commerciële organisaties, commerciële organisaties) en die de energieprestaties van zijn patrimonium en van zijn activiteiten wil verbeteren. Deze facilitatoren zijn prive-operatoren van studie bureaus die beslagen zijn in dit domein, en die voor het Brussels Gewest werden aangesteld door het BIM. Hun taak is de bovenvermelde actoren op onafhankelijke en onpartijdige wijze te helpen. Er zijn facilitatoren voor de tertiaire sector, collectieve huisvesting, warmtekrachtkoppeling en hernieuwbare energie voor grote collectieve installaties. Zij zijn bereikbaar via het gratis nummer 0800 85 775.

De facilitator collectieve huisvesting heeft tot taak de actieve bevordering van het rationeel energiegebruik in de sector van de collectieve huisvesting (privé en sociaal). Hij moet bijstand verlenen, begeleiding op het vlak van energie, aanmoediging en informatie. Hij organiseert seminaries en biedt een algemene begeleiding aan de hand van de opstelling van een beknopte gids over de REG-aanpak, door oproepen tot indiening van projecten te doen, door bestekken op te stellen en bijstand te verlenen langs de telefoon of via e-mail. In 2005 werd deze facilitator vooral aangesproken door de sector van de sociale huisvesting, sindsdien richten zijn diensten zich ook tot de privé-sector.

3.2.2. De overheid

Op 7 juni 2002 heeft de Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een resolutie goedgekeurd over het gewestelijk beleid inzake rationeel energiegebruik (REG) in de publieke sector. In dit document vraagt de Raad de Regering om een echt REG-beleid op poten te zetten voor haar eigen gebouwen, om het elektriciteits- en brandstofverbruik te verminderen met gemiddeld 10 % vergeleken met de periode 1999-2000. Dit beleid moet gebaseerd zijn op een energieboekhouding en op energieaudits.

In 2005 werd beslist de overheid bij te staan in haar REG-aanpak door de ondersteuning van een "Lokaal actieplan voor energiebeheer" ("Plage"). Deze benadering was erop gericht de energieprestaties van het patrimonium te verbeteren in het voordeel van het milieu en de gemeentelijke financiën. In september 2005 werd een oproep tot indiening van PLAGE-projecten gericht tot de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. 9 gemeenten hebben geantwoord en 7 dossiers werden geselecteerd, voor een bedrag van 475 000 euro. Deze bedragen dekken gedurende 3 jaar en ten belope van 50 % de personeels- en werkingskosten (interne en externe kosten: expertises, audits, kleine investeringen voor metingen,

energieboekhoudsoftware, ...) voor de uitvoering van de geselecteerde PLAGE-projecten. Een expert wordt ter beschikking gesteld voor methodologische en technische ondersteuning aan de betrokken gemeenten.

Bovendien kan de overheid gebruik maken van bewustmakings- en opleidingsacties zoals: opleiding tot energieverantwoordelijke, seminaries, facilitatoren, vademecum, oproepen tot indiening van projecten, enz.

3.2.3. Tertiaire sector

In 2005 werd een "facilitator voor de tertiaire sector" aangesteld voor de actieve promotie van rationeel energiegebruik in de tertiaire sector. Deze facilitator moet begeleiding bieden in energiezaken, wat de volgende specifieke taken omvat: het opstellen van een vademecum over de REG-aanpak, het lanceren van een oproep tot indiening van projecten, het nalezen van bestekken en het verlenen van bijstand langs de telefoon of via e-mail. Hij moet ook seminaries organiseren voor de verschillende doelgroepen in de tertiaire sector.

De verantwoordelijken voor de gebouwen hebben niet altijd toegang tot de nodige informatie (tegen een redelijke prijs). Daarom biedt het gewest een opleiding aan speciaal voor de energieverantwoordelijken; deze erkende opleiding geeft recht op een certificaat. Alle energie-aspecten komen aan bod in de opleidingssessies, die worden gegeven door professionals. Deze opleiding is ook de gelegenheid voor de energieverantwoordelijken om elkaar te ontmoeten, om ervaringen uit te wisselen en een netwerk van contactpersonen uit te bouwen.

Typebestekken van het Waals Gewest werden vertaald en op de website van het BIM gezet. Het doel van de typebestekken is de administraties of de ondernemingen in staat te stellen de energievoorschriften over te nemen, bijvoorbeeld wanneer ze hun verwarmingsinstallatie vervangen. Er worden regelmatig seminaries georganiseerd voor de tertiaire sector, die zeer succesvol blijken.

Het handboek voor de uitbating van tertiaire gebouwen en de energieauditcontrolelijst zijn bijproducten van een studie (Audits Energétiques en RBC, déc. 2002).

De controlelijst maakt het mogelijk zelf een snelle audit van zijn gebouw uit te voeren. Deze lijst kan worden gebruikt door alle gebouwbeheerders. Voor elke vraag worden drie antwoorden voorgesteld: ja/nee (frequentie), weet niet en niet van toepassing. Wanneer "nee" wordt geantwoord op een vraag, dan wordt een verbeteringsvoorstel toegevoegd op het einde van de vragenlijst. De rendabiliteit van een voorstel tot verbetering wordt beoordeeld: deze beoordeling omvat de rendabiliteit van de maatregel, de frequentie in het gebouw en de energiebesparing die het voorstel oplevert.

De handleiding is een samenvatting van de problemen die kunnen worden aangetroffen en van een mogelijke oplossing - met een evaluatie van de rendabiliteit van de maatregelen en een verantwoording ervan. Het handboek geeft ook meer toelichting bij de verbeteringsvoorstellen van de controlelijst.

3.2.4. Vakmensen in het domein van de energie

Het pedagogische luik van de opleiding voor de energieverantwoordelijken werd herzien en verbeterd. Sinds 2005 omvat de gecertificeerde opleiding een schriftelijk examen en de voorstelling van een monografie. Ook de inschrijvingsprocedure is zwaarder geworden. Toch waren er 35 inschrijvingen in 2005, en 14 personen hebben de hele procedure doorlopen. Dit cijfer stelt misschien teleur, maar verschillende personen die de opleiding volgden, hadden het certificaat niet nodig om legitimiteit te krijgen in hun instelling, anderen haakten af tijdens de opleiding en een enkeling besliste om verdere deelname uit te stellen tot volgend jaar om uiteenlopende redenen. Deze opleiding komt tegemoet aan een behoefte. De verantwoordelijken voor gebouwen hebben immers niet altijd toegang tot de aangepaste informatie (tegen een redelijke prijs). Alle energieaspecten komen aan bod in de opleiding door vakmensen. Deze opleiding is ook een uitstekende gelegenheid voor energieverantwoordelijken om elkaar te ontmoeten om ervaringen uit te wisselen en een netwerk uit te bouwen.

De studie over hoe natuurlijke koeling te bevorderen bij het ontwerp van een gebouw, werd voortgezet en resulteerde in de ontwikkeling van de software AlterClim.

De studie gericht op het ontwikkelen van een onderhoudslabel met REG-kwaliteit voor ondernemingen die technische installaties onderhouden, heeft geleid tot een typebestek met minimumonderhoudsvoorwaarden. In 2007 zal dit worden gebruikt in testcases en verder verfijnd.

3.2.5. Facilitatoren in de domeinen hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling

In 2005 werd een facilitator aangesteld om de warmtekrachtkoppeling actief te promoten. Hij verleent bijstand en begeleiding op het vlak van energie, en geeft aanmoediging en informatie aan de hand van verschillende seminars.

3.2.6. Samenwerking met de sociale huisvesting

Het bestand van de sociale woningen telt 38 000 woningen die verspreid zijn over de 19 gemeenten van Brussel. De meeste van deze woningen zijn toe aan grondige renovatiewerken, waarvoor een vierjarenbudget is uitgetrokken dat loopt van 2002 tot 2006. Daarenboven staat de sector van de sociale huisvesting onder druk om alles ten gronde te herbekijken. Elke inspanning tot vermindering van de lasten is zeer welkom. Het is dan ook belangrijk dat de REG-acties aandachtig worden bestudeerd.

De grondslagen voor een samenwerking tussen de BGHM en het BIM zijn gelegd in 2004, onder de vorm van een voorstel tot overeenkomst voor de gezamenlijk te voeren acties. De doelstelling is om de duurzame ontwikkeling, met inbegrip van de REG-criteria, op alle niveaus te integreren: in het dagelijks beheer van de gebouwen, de renovatie, de bouw, de opleiding van professionals en beheerders, de bewustmaking van de huurders, ...

In 2005 werden twee adviesgidsen samengesteld over een duurzaam en energiezuinig ontwerp van een gebouw voor de collectieve huisvesting: een richt zich tot de bouwheren, de andere tot de studie bureaus.

Een "facilitator collectieve huisvesting" werd aangesteld voor de promotie van het rationeel energiegebruik in de sector van de collectieve huisvesting. Een vademecum werd opgesteld dat uitleg geeft over de stappen die moeten worden gezet om de energie in de collectieve gebouwen te beheersen. De BGHM heeft actief meegewerkt bij het opstellen van de praktische gidsen. Ze heeft de collectieve huisvestingsmaatschappijen ook persoonlijk uitgenodigd op het tweede seminarie dat door het BIM werd georganiseerd.

3.3. Financiële stimulansen

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn de financiële stimulansen onderverdeeld in verschillende categorieën:

3.3.1. Fiscale aftrek voor de REG-investeringen van ondernemingen

De fiscale aftrek voor de REG-investeringen die worden uitgevoerd door de ondernemingen, worden toegekend door het federale niveau, maar het attest dat recht geeft op de fiscale aftrek wordt afgeleverd door het BIM. De fiscale aftrek wordt toegekend krachtens artikel 69 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (WIB92) en het koninklijk besluit tot uitvoering van het wetboek van de inkomstenbelastingen van 10 april 1992. In 2005 werden met betrekking tot de fiscale aftrek 2 dossiers ingediend bij het departement energie om het attest aan te vragen dat recht geeft op fiscale aftrek van een deel van de investering. De attesten werden afgeleverd.

3.3.2. De organieke subsidies voor zonnepanelen

De subsidies voor niet-commerciële organisaties zijn vastgelegd in het koninklijk besluit van 10 februari 1983 houdende aanmoedigingsmaatregelen voor het rationeel energieverbruik en het ministerieel besluit tot vastlegging van de uitvoeringsmaatregelen van het koninklijk besluit van 10 februari 1983. Dit laatste, gewijzigd door het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 3 juni 1993, stelt dat een subsidie wordt toegekend voor de installatie van zonneboilers.

44 aanvragen van subsidies voor zonneboilers (woningen) werden geregistreerd en aangevat in 2005. Elke behandelde aanvraag wordt vervolgens doorgegeven aan Sibelga, die automatisch de zonneboilerpremie stort zoals voorzien in het kader van zijn opdracht van openbare dienstverlening. In voorkomend geval worden de aanvragen ook doorgegeven aan de gemeenten die een zonneboilerpremie uitkeren.

In 2007 werd het koninklijk besluit van 10 februari 1983 afgeschaft en vervangen door een SIBELGA-premie waarvan het bedrag werd opgetrokken.

3.3.3. De organieke subsidies voor de REG-investeringen van niet-commerciële organisaties

Dit mechanisme werd in 2005 vervangen door een ruimer mechanisme van facultatieve REG-subsidies, dat BRUREBA werd genoemd, en een ondersteuningsmechanisme voor de lagere overheden, met de naam PLAGE. In 2006 werden de premies uitgebreid en omgedoopt tot Energiepremies.

3.3.3.1. Energiepremies

Een facultatief subsidiemechanisme met de naam "Brureba" werd ingevoerd in 2005, nadien kreeg het de naam "energiepremies". Het beoogt uitdrukkelijk alle acties ter verbetering van de energieprestaties van een gebouw in de tertiaire sector te ondersteunen (ondernemingen, Brusselse overheid, niet-commerciële organisaties). Het principe is eenvoudig: de aanvrager dient zijn aanvraag in. Een extern expertisebureau dat door het BIM wordt aangesteld, onderzoekt de aanvraag en dient een advies in (naleving van de criteria, relevantie van de aanvraag). Een adviescomité, waarin de minister, de administratie en de externe expert vertegenwoordigd zijn, komt periodiek samen en selecteert de beste kandidaturen. In 2005 werden zes kandidaturen geanalyseerd, en vijf dossiers kwamen in aanmerking, voor een totaal bedrag van 308 000 euro. In 2006 waren er 150 premieaanvragen die samen goed waren voor 1,5 miljoen euro.

Aldus hoopt het Gewest alternatieve en vernieuwende ontwerpen van nieuwe woningen evenals initiatieven met het oog op een goed energiebeheer in bestaande gebouwen te ondersteunen: boekhouding, audit, haalbaarheidsstudie van een specifieke investering, investeringen m.b.t. de installatie van een kwaliteitsvolle warmtekrachtkoppeling, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen of nog investeringen die het mogelijk maken de energie-efficiëntie van het gebouw te verbeteren.

In 2007 zullen de premies uitsluitend door SIBELGA worden toegekend in het kader van zijn opdracht van openbare dienstverlening (zie paragraaf 3.3.4.).

3.3.3.2. PLAGE

In 2005 werd beslist de overheid bij te staan in haar REG-aanpak door de ondersteuning van "Lokale actieplannen voor energiebeheer" ("PLans d'Actions pour la Gestion d'Energie"). Zie hoger paragraaf 3.2.2.

3.3.4. De subsidies toegekend door SIBELGA in het kader van haar opdracht van openbare dienstverlening.

De opdrachten van openbare dienstverlening van SIBELGA, zoals gedefinieerd in artikel 24 van de ordonnantie van 19 juli 2001, voorzien, inzake REG, initiatieven op het vlak van informatie over en demonstratie en levering van toestellen, diensten en financiële bijstand ter bevordering van het rationele gebruik van elektriciteit

Tabel 2. Premies toegekend door Sibelga aan de Brusselse gezinnen in 2005 (totaal =1.390.000 €)

Situatie op 30/11/2005	Begroting	Gestort	Saldo
Koelkast A+/A++	350.000 €	350.450 €	-450 €
Koelkast A+/A++	350.000 €	350.450 €	-450 €
Diepvriezer A+/A++	140.000 €	124.925 €	15.075 €
Wasmachine AAA	500.000 €	455.000 €	45.000 €
Gasketel HR+/HRTop	200.000 €	156.100 €	43.900 €
Waterverwarming op gas	15.000 €	6.100 €	8.900 €
Waterverwarming zonnepaneel	100.000 €	41.778 €	58.223 €
Warmteregeling	35.000 €	42.392 €	-7.392 €
Residentiële audits	50.000 €	- €	50.000 €
TOTAAL	1.390.000 €	1.176.744 €	213.256 €
	100%	85%	15%

Tabel 3. Premies toegekend door Sibelga aan de Brusselse rechtspersonen in 2005 (totaal =705.000 €)

situatie op 30/11/2005	Begroting	Gestort	Saldo
Verwarmingketel HR Top	140.000 €	40.927 €	99.073 €
Warmteregeling	15.000 €	4.115 €	10.885 €
Relighting	200.000 €	12.402 €	187.598 €
Frequentieomvormer	115.000 €	16.011 €	98.990 €
Analyse elektriciteitsverbruik	50.000 €	1.550 €	48.450 €
Audit HVAC	85.000 €	8.016 €	76.984 €
Audit verlichting	100.000 €	1.100 €	98.900 €
TOTAAL	705.000 €	84.121 €	620.879 €
	100%	12%	88%

Tabel 4. Premies toegekend door Sibelga aan de lokale openbare besturen van het BHG in 2005 (totaal=905.000€)

situatie op 30/11/2005	Begroting	Gestort	Saldo	Beloofd	Reëel saldo
Audits verlichting	90.000 €	73.745 €	16.255 €	-	16.255 €
Audits HVAC	90.000 €	22.350 €	67.650 €	-	67.650 €
Ingrepen verlichting	350.000 €	56.791 €	293.209 €	229.315 €	63.894 €
Ingrepen HVAC	350.000 €	8.165 €	341.835 €	432.603 €	-90.768 €
Analyse elektriciteitsverbruik	25.000 €	- €	25.000 €	-	25.000 €
TOTAAL	905.000 €	161.052 €	743.948 €	661.918 €	82.030 €
	100%	18%	82%	73%	9%

Een studieopdracht inzake “voorstel voor een relevant premiesysteem in 2006” heeft geleid tot een premiesysteem dat de investeringen ondersteunt die vanuit economisch en ecologisch oogpunt het meest efficiënt zijn. De premies voor 2006 werden vastgesteld in samenwerking met Sibelga. Er werd beslist de gebruiksaanwijzingen van de premies voor rechtspersonen van Sibelga en deze van Brureba samen te smelten om zo het systeem voor de toekenning van premies/subsidies te vereenvoudigen.

3.3.5. Premies waarvoor het BIM niet bevoegd is

De drie hiernavolgende premies worden enkel pro memorie vermeld aangezien zij niet vallen onder de bevoegdheid van het BIM (zie hoofdstuk Economische instrumenten en milieu-uitgaven):

- De steun toegekend door de Dienst Economische Expansie van het Gewest voor REG-investeringen
- De renovatiepremie
- De premies die worden toegekend door de gemeenten.

3.3.6. Mechanisme van de derde investeerder in het BHG

Er werd een studie (TPF-ECONOLER, 2006) uitgevoerd om alternatieve bronnen van financiering te vinden voor beheerders van gebouwen die energiebesparende investeringen wensen te doen die rendabel zijn op middellange of lange termijn.

3.4. Hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling

In een tijdperk waarin iedereen terecht stilstaat bij de uitdaging over de klimaatverandering en over de aankondigde uitputting van de fossiele energiebronnen - aardolie, aardgas, steenkool, en zelfs uranium, beseffen sommigen dat de aarde en de zon opnieuw de fundamentele rijkdommen van de toekomst zullen worden.

We moeten dringend hernieuwbare energiebronnen ontwikkelen om onze internationale engagementen te kunnen naleven. De toekomstige EPB-reglementering zou ertoe moeten leiden dat gebouwen van meer dan 1 000 m² minder energieverblindend zijn. In deze reglementering is voorzien dat de integratiemogelijkheden van hernieuwbare energiebronnen worden bestudeerd.

Aangezien het potentieel van het Gewest beperkt is, bestond de belangrijkste actie erin om een facilitator aan te stellen die steun kan verlenen aan al wie in het Gewest grootschalige projecten aanbrengt die gebaseerd zijn op hernieuwbare energie.

Het is de taak van de facilitator om het project te begeleiden, om de vragen te beantwoorden die kunnen rijzen met betrekking tot zowel het ontwerp als de uitvoering van het project, om technische en wetgevende informatie ter beschikking te stellen evenals hulp i.v.m. contracten of i.v.m. de procedure voor toekenning van de subsidies. Hij leest de bestekken na, geeft advies en organiseert seminars. De dienst is operationeel sinds juni 2005. Begin 2006, na zeven maanden dienstverlening door de facilitator, kon men stellen dat de 2 seminars die hij organiseerde (een voor de professionals en experts op het vlak van REG, het andere voor de beslissers en beheerders van gebouwen) een groot succes kenden (in die zin dat inschrijvingen moesten worden geweigerd). Op die 7 maanden in 2005 begeleidde de facilitator een honderdtal projecten, waarvan de grote meerderheid een meting inhield: in totaal ging het om 44 uren, waarvan een overzicht per domein wordt weergegeven in de onderstaande tabel. Tussen oktober 2006 en midden maart 2007 steeg het aantal oriënteringsgesprekken nog gevoelig.

Tabel 5. Materies waarvoor de facilitator informatie heeft verstrekt (de tellingen hebben betrekking op 7 maanden in 2005 - juni tot dec.- en op 10 maanden in 2006/2007 - okt. tot midden maart)

ORIENTERINGSGESPREKKEN				
Type	aantal 2005	duur* (in. min.) 2005	aantal 2006	duur (in min.) 2006
1) Biomassa	4	22	7	31
2) Windenergie	3	101	10	19
3) Warmtepomp	1	29	6	23
4) Fotovoltaïsch	15	28	39	26
5) Zonneënergie	51	35	64	25
Varia	4	13	12	41
Oproep projecten	n.v.t.	n.v.t.	5	15
TOTAAL	78	34	143	26
* gemiddelde duur oriënteringsgesprek		34		

4. De regulering van de energiemarkt

Medio de jaren '90 beslisten de Europese instanties om de elektriciteits- en gasector te liberaliseren, d.w.z. open te stellen voor de concurrentie. De ontmanteling van de nationale monopolieën in deze sectoren moest namelijk leiden tot een verlaging van de energieprijzen en tot een grotere concurrentiekracht van de Europese ondernemingen op de internationale markten.

De door Europa uitgevaardigde richtlijnen zorgden echter voor een sterke omkadering van de manier waarop dit in de lidstaten diende te gebeuren, vooral inzake de beoogde loskoppeling tussen de activiteiten m.b.t. de verkoop van energie en de activiteiten m.b.t. het beheer van de transport- en distributienetwerken.

Gezien deze vrij strikte reglementering en de eis om doeltreffende controlemechanismen in elke lidstaat in te voeren, kunnen we dan ook stellen dat deze Europese liberalisering niet synoniem staat voor 'deregulering', maar net in tegendeel sterk gereguleerd is.

Gelet op de in de Bijzondere wet tot hervorming der instellingen ingeschreven verdeling van de bevoegdheden op energievlak, was het daarbij aan de overheid van het Brussels Gewest om de liberalisering van de Brusselse energiemarkt te organiseren en voor de regulering ervan te zorgen. De ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het BHG vertrouwde die regulering toe aan het BIM en aan de Regering (gezamenlijke co-regulering).

De dienst Regulering die binnen het BIM in januari 2002 opgericht werd, kreeg grosso modo drie soorten van opdrachten: een reglementerende opdracht, een controlerende opdracht en een algemene adviserende en raadgevende opdracht. Met de uitvoering van deze opdrachten werd in 2002 begonnen. Sindsdien kende het werk van de dienst echter een hele evolutie en werd haar rol aanzienlijk versterkt.

Een tendens die zich ondertussen onverminderd voortzet, o.a. door de uitbreiding van de bevoegdheden van de dienst ten opzichte van de gasmarkt ten gevolge van de goedkeuring van de ordonnantie tot liberalisering van deze markt in het BHG (26 maart 2004).

Tot slot willen we hier bij deze inleiding alleen nog even benadrukken dat, hoewel het openstellen van de energiemarkten voor de concurrentie oorspronkelijk een economische bekommernis was, de impact ervan zich niet alleen op economisch vlak, maar ook op sociaal en milieuvlak laat en nog zal laten voelen.

4.1. De invoering van het reglementaire kader voor de vrijmaking

4.1.1. De ordonnanties betreffende de organisatie van de elektriciteits- en gasmarkt

De cijfers tussen [] verwijzen naar de opgesomde wetteksten op het einde van de bibliografie van dit hoofdstuk.

De ordonnantie van 19 juli 2001 schetst de principes die de Brusselse klanten geleidelijk aan de mogelijkheid biedt om hun elektriciteitsleverancier in alle vrijheid te kiezen en vertrouwt de rol van regulator aan de Regering en het BIM samen toe. Op een gelijkaardige manier organiseerde een ordonnantie van 1 april 2004 de liberalisering van de gasmarkt [1].

Gelet op deze ordonnanties en de voorziene openstelling van de markt voor professionele klanten op 1 juli 2004 (meer dan 80.000 vrijgemaakte leveringspunten) kwamen de regulerende activiteiten van de dienst Regulering in 2004 in een heuse stroomversnelling terecht met o.a. de voorwaarden en procedures voor de toekenning van leveringsvergunningen [2], het beheer van geschillen in verband met de toegang tot de netwerken [3], het mechanisme van de groenestroomcertificaten [4], de financiering van de openbare dienstverplichtingen van de beheerder van het distributienetwerk [5], de technische voorschriften met betrekking tot de netwerken, de aanduiding van een standaardleverancier, enz.

Daarnaast werd in 2004 ook een nieuw voorontwerp van ordonnantie voorbereid met een nieuwe regeling voor het recht op een minimumlevering aan energie, zodat deze nieuwe regeling al onmiddellijk toegepast zou kunnen worden bij de liberalisering van de markt voor particulieren (vanaf 1 januari 2007).

Eind 2005 werd bovendien ook gestart met een herziening van de bestaande ordonnanties met betrekking tot de liberalisering van de elektriciteits- en gasmarkt om:

- 1. Een recht op een minimumlevering aan energie voor gezinnen op de vrijgemaakte energiemarkt in te voeren
- 2. De bepalingen die groene stroom promoten, te versterken,
- 3. De regulator een statuut en beslissingsbevoegdheid te geven,
- 4. De financiering van de openbare dienstverplichtingen te herzien.

Dat leidde eind 2006 tot de goedkeuring van een nieuwe ordonnantie betreffende de liberalisering van de elektriciteits- en gasmarkt [6].

Tabel 6. Planning voor het openstellen van de energiemarkt

Datum	Verkiesbaarheid	Verbruik
1/01/2003	klanten waarvan het jaarverbruik hoger is dan 10 GWh	1,3 TWh (0,5 TWh klanten ELIA + 0,8 TWh klanten SIBELGA)
1/07/2004	enkel de professionele klanten	2,9 TWh (klanten SIBELGA)
1/01/2007	alle klanten	1,2 TWh (klanten SIBELGA)

Vanaf 1 juli 2004 stond het de 'professionele' klanten in Brussel dus vrij om hun elektriciteits- en gasleverancier zelf te kiezen en op 1 januari 2007 gold dat ook voor alle andere inwoners van Brussel.

4.1.2. De ordonnantie in verband met het 'recht op een minimumlevering aan energie'

Het andere 'wetgevende' aspect waaraan vanaf 2003 gesleuteld werd, was de herziening van de ordonnanties van 1995 en 1999 met betrekking tot het recht op een minimumlevering van elektriciteit en het voorkomen van schorsingen van gasleveringen in de winter.

Dit leidde uiteindelijk tot de nieuwe ordonnantie van 14 december 2006 in verband met de zgn. liberalisering van de gas- en elektriciteitsmarkt.

4.1.3. Het data-uitwisselingsprogramma UMI X

Dit informaticaplatform voor de uitwisseling van gegevens is van strategisch belang voor alle actoren die actief zijn op de markt (distributienetbeheerder, lokaal transmissienetbeheerder, leveranciers, enz.). De belangrijkste verwachtingen die er op dit vlak gekoesterd worden, is het kunnen beschikken over een informaticaprotocol dat alle actoren op de markt de mogelijkheid biedt om onderling informatie uit te wisselen over alle toegangs- en aansluitingspunten onder hun controle. Verder dient dit protocol ook gelijke tred te houden met de wijzigingen op wetgevend vlak en m.b.t. het marktmodel. Daarom evolueert het ook voortdurend en wordt het regelmatig geactualiseerd.

4.2. De toezichthoudende, controlerende en adviserende opdrachten

4.2.1. De contacten met de leveranciers

4.2.1.1. De leveringsvergunningen

Om in het Brussels Gewest (maar ook in de twee andere Gewesten) actief te kunnen zijn als elektriciteitsleverancier, moet de onderneming over een 'vergunning' beschikken, die ze vooraf dient aan te vragen. Sinds de goedkeuring van de gasordonnantie en het uitvoeringsbesluit in verband met de gasleveringsvergunningen geldt dat ook voor ondernemingen die als gasleverancier actief willen zijn.

Een dergelijke controle van kandidaat-leveranciers wordt ook voorzien door de 'elektriciteitsrichtlijn' 2003/54 en de 'gasrichtlijn' 2003/55 die door de ordonnanties van 19 juli 2001 en 1 april 2004 in Brussels recht omgezet werden. Wat dit betreft, beschikt het BIM over een adviserende functie ten aanzien van de Regering.

De lijst van de ondernemingen die houder zijn van een leveringsvergunning wordt bijgehouden op de internetsite van de Dienst voor de regulering van de electriciteit en het gas in het BHG (<http://www.brugel.be/Public/Page.php?ID=40>).

Tabel 7. Door BHG erkende electriciteitsleveranciers (houders van een vergunning) – situatie in maart 2007

Société / Maatschappij	Téléphone / Telefoon	Site web / Webstek
E.ON Belgium	02/743 33 33	http://www.eon-benelux.com
E.ON Sales & Trading	+49 89/12 54 33 52	http://www.eon-sales-and-trading.com
EDF Belgium	070/35 21 21	http://www.edfbelgium.be
Electrabel	078/78 20 20	http://www.electrabel.be/contact
Electrabel Customer Solutions	078/35 33 33	http://www.electrabel.be/contact
Eneco Energie International	015/40 41 40	http://www.eneco.be
Essent Belgium	0800/32 032	http://www.essent.be
Lampiris	0800/40 123	http://www.lampiris.be
Nuon Belgium	0800/92 902	http://www.nuon.be
SPE (Luminus)	078/15 02 07	http://www.luminus.be
Trianel Energie	03/206 19 69	http://www.trianel.com

Tabel 8. Door BHG erkende gasleveranciers (houders van een vergunning) – situatie in maart 2007

Société / Maatschappij	Téléphone / Telefoon	Site web / Internetsite
Distrigaz	02/557 30 57	http://www.distrigas.be
Electrabel Customer Solutions	078/35 33 33	http://www.electrabel.be/contact
Essent Belgium	0800/32 032	http://www.essent.be
Gaz de France	02/287 19 70	http://www.gazdefrance.be
Lampiris	0800/40 123	http://www.lampiris.be
Nuon Belgium	0800/92 902	http://www.nuon.be
SPE (Luminus)	078/15 02 07	http://www.luminus.be

Afgezien van de contacten die het BIM met voormelde leveranciers onderhield in het kader van hun vergunningsaanvraag, was het BIM ook aanwezig op de informatievergaderingen die SIBELGA voor hen organiseerde. Verder werkt de dienst ook nauw samen met de andere regulatoren en wisselt met hen informatie en adviezen uit over de actoren die op de markt actief zijn. Tot slot dient ook opgemerkt dat er

op de elektriciteits- en gasmarkt vaak hergroeperingen, fusies en overnames plaatsvinden, waardoor ook de afgeleverde leveringsvergunningen af en toe aangepast moeten worden.

4.2.1.2. De aanduiding van een standaardleverancier

Eind 2002 moest er ook een 'standaardleverancier' aangeduid worden om ook de klanten die vanaf 1 januari 2003 in alle vrijheid een andere leverancier konden kiezen, maar die dat niet zouden doen (de zgn. 'slapende' klanten), van de nodige energie te voorzien.

De door de Regering goedgekeurde keuze van intercommunale viel op de onderneming ECS, een dochteronderneming van Electrabel, waarbij deze aanduiding echter wel beperkt werd tot een looptijd van 3 maanden. Deze beperking in de tijd liet zich verklaren door het feit dat de aanduiding van ECS als standaardleverancier deel uitmaakte van een globaler, nog niet afgerond contract tussen Electrabel en Sibelga dat ook voorzag in een volledige stopzetting van de activiteiten van Electrabel als intercommunale tegen 2013.

In de loop van 2003 kreeg het BIM dan ook de opdracht om elke drie maanden een besluit op te stellen dat de aanduiding van ECS als standaardleverancier zou verlengen. Toen het contract tussen Electrabel en Sibelga eenmaal rond was (eind 2003), werd het BIM door de Belgische mededingingsautoriteiten gevraagd om zich met spoed (3 dagen) over het dossier uit te spreken, aangezien het de dominante positie van Electrabel op de markt in feite zou kunnen versterken.

De mededingingsautoriteiten verklaarden zich uiteindelijk akkoord met de getroffen regeling, mits er enkele voorwaarden gerespecteerd zouden worden, zodat een nieuw dossier voorgesteld kon worden, waarin ECS ditmaal als standaardleverancier voor onbeperkte duur aangeduid werd en dat op 14 december 2006 door de Regering definitief goedgekeurd werd.

In maart 2007 zijn er slechts twee van de erkende leveranciers die actief hun diensten aanbieden aan de Brusselse residentiële klanten, daarentegen zijn alle licentiehouders actief op de professionele energiemarkt.

4.2.1.3. De aanduiding van de netwerkbeheerders

De elektriciteits- en gasordonnanties voorzagen in een officiële aanstelling van de netwerkbeheerders in hun respectieve functie (bij regeringsbesluit) voor een termijn van 20 jaar, zodra ze aan een aantal voorwaarden voldeden.

De onderneming Elia (beheerder van het gewestelijke transmissienet voor elektriciteit) diende dan ook een dossier in om tot deze functie benoemd te worden. Uiteindelijk werd Elia System Operator ook als gewestelijk transmissienetbeheerder voor het Brussels Gewest aangesteld voor een termijn van 20 jaar, terwijl Sibelga als beheerder van het distributienet voor elektriciteit en als beheerder van het distributienet voor gas aangeduid werd.

4.2.2. De contacten met de netwerkbeheerders

4.2.2.1. De goedkeuring van de technische reglementen

De technische reglementen zijn van fundamenteel belang. Ze bepalen immers concreet de manier waarop een bepaalde klant op de netwerken – ten aanzien waarvan hij door de liberalisering een toegangsrecht heeft – aangesloten zal worden, evenals de manier waarop hij deze zal kunnen gebruiken. Daarnaast bepalen ze ook de manier waarop de metingen verricht zullen worden, enz.

De technische reglementen voor elektriciteit – het ene voor het vervoer, het andere voor de distributie – werden in 2006 goedgekeurd door een harmonisering van de 'samenwerking tussen netwerkbeheerders'.

Het technische reglement voor gas dat Sibelga aan het Gewest bezorgde, werd in 2006 goedgekeurd.

4.2.2.2. Het dossier van de Saint-Hubertus Galerij

Het dossier van de '*Société d'Electricité des Galeries Saint-Hubert*', eigenaar van een elektriciteitsdistributienet in het centrum van de stad en zich daardoor beroepend op het statuut van voorlopige distributienetbeheerder, zorgde echter voor problemen. De ordonnantie betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt laat namelijk de aanduiding van een andere distributienetbeheerder naast de enige intercommunale die door de wetgever aangeduid werd, niet toe, ook al is de omvang van het net in kwestie nog zo klein als dat van de SEGSH.

Uiteindelijk opteerde Sibelga ervoor om het netwerk van de Sint-Hubertus Galerij gewoon over te nemen, waardoor het laatste obstakel voor de aanduiding van een distributienetbeheerder weggenomen werd.

4.2.2.3. De meerjarenplannen voor investeringen

De bevoorrading van gas en elektriciteit wordt gecontroleerd aan de hand van meerjarige investeringsplannen. Deze plannen worden ingediend bij de Regering en door de Dienst Regulering geanalyseerd en voorzien van een advies.

2003 was het jaar waarin de gewestelijke transmissienet- en distributienetbeheerders voor de eerste keer meerjarenplannen voor investeringen moesten voorbereiden.

De plannen 2004-2008 (Sibelga) en 2004-2011 (Elia) werden eind 2003 in een advies van de Dienst Regulering in detail geanalyseerd, en pas in 2006 door de Regering officieel goedgekeurd samen met de daaropvolgende plannen.

Voor de verwezenlijking van de in 2004 geplande investeringen en voor de opmaak van de aanpassing van hun plannen voor 2005 baseerden de netbeheerders zich dan ook telkens op het advies van het Departement. Sibelga hield er bovendien ook rekening mee bij de uitwerking van haar meerjarenplan voor gas 2005-2009.

Verder besloot de Regering ook om technisch-economische studies uit te laten voeren onder toezicht van het BIM om het grote probleem van de energiebevoorrading aan de Vijfhoek (verzadiging voorzien tegen 2007) op te lossen, dat in de plannen van Elia en Sibelga opdook (en waarvoor beide een andere oplossing voorstelden).

4.2.2.4. De openbaredienstverplichtingen van de distributienetbeheerder

Het was ook in 2003 dat het BIM de opdracht kreeg om jaarlijks het door de distributienetbeheerder voorbereide programma van openbaredienstverplichtingen te analyseren. In dit programma dient de distributienetbeheerder immers de manier toe te lichten, waarop hij van plan is om zich van de openbaredienstverplichtingen te kwijten, waarmee hij door de ordonnantie belast werd, en de begrotingsmiddelen die hij van plan is om daarvoor uit te trekken [...].

Het is overigens ook in het kader van dit programma dat de voorstellen voor een herziening van het programma van premies voor ondernemingen en particulieren onderzocht worden en het is ook in deze context dat Sibelga een uitvoeringsverslag aan de Regering bezorgt, die het verslag in kwestie vervolgens ter advies aan de dienst voorlegt, waarna het aan het Parlement van het Gewest bezorgd wordt.

4.2.3. De contacten met de toezichthoudende diensten

Omwille van zijn hoedanigheid van intercommunale onderwerpt de Brusselse distributienetbeheerder Sibelga alle handelingen van zijn beslissingsorganen aan het bestuur der plaatselijke besturen van het Ministerie dat in het kader van het algemeen vernietigingstoezicht belast is met de controle van de wettelijkheid van en de conformiteit met het algemeen belang van deze handelingen.

Gezien de oprichting van het departement Regulering en het bijzonder goedkeuringstoezicht dat door de elektriciteits- en gasordonnanties voorzien is ten opzichte van bepaalde handelingen van de distributienetbeheerder, hebben de toezichthoudende diensten er een gewoonte van gemaakt om ook het departement Regulering te raadplegen, telkens ze zich over een beslissing van Sibelga dienen uit te spreken.

Die dienst heeft ook altijd gevolg gegeven aan deze adviesverzoeken door een ad hoc advies ter attentie van het Ministerie op te stellen of door simpelweg het advies of de adviezen door te spelen, die ze ter zake al ter attentie van de Regering opgesteld had.

Een dergelijke samenwerking is dan ook onontbeerlijk, gezien de vaak technische aard van de betrokken handelingen, evenals de noodzaak om uiteenlopende standpunten die tot een impasse zouden kunnen leiden, te vermijden.

4.2.4. De raad van elektriciteit- en gasgebruikers

Eind 2005 werd een oproep tot kandidatuur gelanceerd. Verder werden ook al een voorstel van statuten en een huishoudelijk reglement geformuleerd. Van het kabinet wordt nu een politieke oriëntatierichtlijn verwacht om de daadwerkelijke impact van deze raad te kunnen bepalen en haar leden aan te kunnen duiden.

4.2.5. Het beheer van geschillen

De dienst heeft verder ook als taak om problemen met betrekking tot verschillende aspecten van de liberalisering van de elektriciteits- en gasmarkt voor klanten op te lossen: snelle schorsingen, contractuele problemen, enz. Tal van dergelijke geschillen vallen echter buiten haar bevoegdheid en ressorteren onder

het mededingingsrecht of de wet op de handelspraktijken. Bovendien vallen alle geschillen in verband met de toegang tot het netwerk of het technische distributiereglement onder een bemiddelingsprocedure of een procedure voor de Geschillenkamer. Een oproep tot kandidatuur voor die kamer werd ondertussen weliswaar al gelanceerd, maar in maart 2007 waren er nog geen leden benoemd.

In 2005 werden er ondertussen al wel 14 dossiers schriftelijk ingediend en ingeleid, waarvan 9 ondertussen al afgehandeld werden. In 2006 waren er 26 schriftelijke klachten. Voor één daarvan zou een bemiddelingsprocedure of procedure voor de Geschillenkamer mogelijk zijn geweest.

De aansluitingsretributie maakte begin 2005 alvast het voorwerp uit van tal van schriftelijke of mondelinge klachten. Daarbij werd ook extern juridisch advies ingewonnen, want de uiteindelijke juridische interpretatie van de wet is immers van cruciaal belang voor de financiering van de openbardienstverplichtingen. Op dit ogenblik wordt de retributie in elk geval geïnd en lijkt er geen juridische twijfel te bestaan over haar wettelijkheid. Alleen de kwestie van het vrijstellingsrecht van de Europese Commissie en de Raad van Europa staat nog ter discussie.

4.2.6. De informatie aan het grote publiek

De dienst ontvangt daarnaast ook dagelijks verschillende verzoeken om informatie met betrekking tot tal van problemen in verband met de liberalisering van de energiemarkt en haar actoren.

Bovendien zou haar opdracht op dit vlak nog wel eens aan belang kunnen winnen, aangezien binnen het nieuwe juridische en commerciële kader de consument ook bij de regulator terecht kan voor hulp. Deze taak is dan ook van cruciaal belang voor een rechtvaardige en billijke liberalisering van de markt.

Intussen werd ook al voor een dienst gezorgd die klanten de nodige informatie kan bezorgen en kan helpen met het kiezen van een leverancier. Deze dienst is echter uitsluitend bestemd voor de gewestelijke en gemeentelijke instanties, is sinds 2006 operationeel en zou, op termijn, tot een soort van 'faciliterende' dienstverlening moeten leiden.

Met het oog op de liberalisering van de markt voor residentiële klanten heeft de dienst in samenwerking met de divisie Informatie ook een communicatieplan uitgewerkt, met inbegrip van de aanmaak van een website, de oprichting van een callcenter, de lancering van een online tool om de verschillende prijzen met elkaar te kunnen vergelijken, verschillende informatiebrochures en de organisatie van meerdere informatiesessies. Wat dit betreft, kunnen we over het algemeen overigens stellen dat de dienst aangenaam verrast was door de interesse van de consument en zich genoodzaakt zag om haar informatiemiddelen nog uit te breiden. Hier bleek overigens ook dat de informatiecampagne van het Waals Gewest onmiskenbaar neveneffecten heeft gehad.

4.3. De opdracht op het vlak van de promotie van warmtekrachtkoppeling en elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen.

4.3.1. Warmtekrachtkoppeling

In 2004 werd een studie besteld om het potentieel van warmtekrachtkoppeling te analyseren. Het technisch-economische onderdeel van die studie is ondertussen klaar en schat het economische potentieel op ongeveer 112 elektrische MW voor 750 installaties. Het milieueffectenrapport werd in 2006 voltooid. Op het eerste gezicht zal er sprake zijn van een stijging van ongeveer 107 kton CO₂/jaar, naast de diverse gasemissies van de biomassa-installaties.

4.3.2. Het mechanisme van de groenestroomcertificaten in het BHG

In de loop van het tweede kwartaal van 2004 trad een mechanisme van groenestroomcertificaten in werking, waarvan de principes hieronder meer in detail beschreven worden.

Het energiebeleid van Europa draait in feite rond drie kernpunten: een vermindering van de energieafhankelijkheid, de naleving van het Kyoto-protocol in verband met de reductie van de broeikasgassen en een liberalisering van de energiesector.

De promotie van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen of van een kwalitatieve warmtekrachtkoppeling kadert in die context.

Zo hebben meerdere lidstaten ook van de liberalisering van de energiesector gebruik gemaakt om energieproductiemodi te ondersteunen, die meer oog hebben voor het milieu, met name via de uitwerking en invoering van mechanismen van 'groenestroomcertificaten'.

Het 'mechanisme van groenestroomcertificaten' is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van zgn. dwingende aard, waarmee bedoeld wordt dat de leveranciers verplicht zijn om de regulator jaarlijks een bepaald aantal groenestroomcertificaten voor te leggen, zoniet moeten ze een boete betalen.

4.3.2.1. De principes voor de toekenning van de groenestroomcertificaten

'Groene' stroom producerende of kwalitatieve warmtekrachtkoppelingeninstallaties kunnen gecertificeerd worden. Het doel van deze certificering is daarbij om officieel te bevestigen dat een bepaalde installatie als een groene stroom producerende of kwalitatieve warmtekrachtkoppelingeninstallatie erkend wordt en dat het ontwerp ervan het mogelijk maakt om de gebruikte en geproduceerde hoeveelheden energie in rekening te brengen.

Groene stroom wordt in dit opzicht gedefinieerd als stroom die aan de hand van de volgende hernieuwbare energiebronnen geproduceerd wordt: "hydraulische energie (van minder dan 10 MW), windenergie, zonne-energie, geothermische energie, biogas en biomassa".

Aan installaties die gecertificeerd werden en die aan bepaalde kwaliteitscriteria voldoen, worden vervolgens elk kwartaal groenestroomcertificaten toegekend. Het kwaliteitscriterium wordt daarbij elk kwartaal door het BIM geëvalueerd. Om als kwaliteitsinstallatie erkend te kunnen worden, dient een bepaalde installatie een besparing van minstens 5 % CO₂ op te leveren ten opzichte van de productie-installaties die als referentie gelden.

De productie-installaties die daarbij als referentie-installaties gebruikt worden, zijn de beste installaties die er op de markt beschikbaar zijn om op basis van fossiele brandstoffen elektriciteit, warmte of koude te produceren. Concreet gaat het daarbij om:

- Voor de productie van elektriciteit: een elektriciteitscentrale van het type 'gasstroomturbine' bevoorrad door aardgas met een rendement van 55 %
- Voor de productie van warmte: een verwarmingsketel bevoorrad door aardgas met een rendement van 90 %
- Voor de productie van koude: een koelgroep onder druk bevoorrad door de referentie-installatie voor de productie van elektriciteit (een elektriciteitscentrale van het type 'gasstroomturbine' bevoorrad door aardgas met een rendement van 55 %), waarbij de prestatiecoëfficiënt van de koelgroep onder druk gelijk is aan 2 of 4, al naargelang de koude geproduceerd wordt bij een negatieve of positieve temperatuur.

De hoeveelheid CO₂ die met de gecertificeerde installatie ten opzichte van de referentie-installaties bespaard kon worden, wordt aan het einde van elk kwartaal berekend. **Het hierbij gehanteerde principe is dat voor elke, met de gecertificeerde installatie vermeden 217 kg CO₂ een groenestroomcertificaat afgeleverd wordt.** Het doel dat hiermee nagestreefd wordt, is het verminderen van de CO₂-uitstoot in het kader van de verbintenissen die er op het vlak van het Kyoto-protocol aangegaan werden.

Tabel 9. Hoeveelheid CO₂ die door de referentie-installaties uitgestoten wordt onder normale omstandigheden. Deze hoeveelheden = 'CO₂-emissiecoëfficiënten'

Referentie-installatie	Emissiecoëfficiënt CO ₂
Aardgas	217 kg CO ₂ /MWh
Stookolie	306 kg CO ₂ /MWh
Steenkool	385 kg CO ₂ /MWh

Deze CO₂-emissiecoëfficiënten houden overigens ook rekening met de emissies die afkomstig zijn van het voorbereidende procédé en het verbrandingsproces van de brandstof.

Laat ons het voorbeeld van een windmolen nemen, die netto 350 MWh elektriciteit produceerde. Het aantal groenestroomcertificaten dat aan deze molen toegekend zal worden, zal op de volgende manier berekend worden:

Netto elektriciteitsproductie van 350 MWh door een windmolen:

De werking van een windmolen produceert geen CO₂

De hoeveelheid gas die door de referentie-elektriciteitscentrale met een rendement van 55 % (elektriciteitscentrale van het type 'gasstroomturbine') verbruikt wordt om 350 MWh te produceren = 350 / 55 % = 636,36 MWh

De hoeveelheid CO₂ die door de referentie-installatie uitgestoten wordt = $636,36 * 217 = 138.090$ kg CO₂

De hoeveelheid CO₂ die vermeden werd = $138.090 - 0 = 138.090$ kg CO₂

→ Aantal groenestroomcertificaten dat wordt toegekend = $138.090 / 217 = 636,36$ groenestroomcertificaten

4.3.2.2. De markt van de groenestroomcertificaten

De Brusselse energieleveranciers dienen een bepaald aantal groenestroomcertificaten voor te kunnen leggen, waarbij dit aantal dient te stroken met een bepaald percentage van de hoeveelheid energie die ze aan hun klanten verkocht hebben, zoniet moeten ze een boete betalen.

Voor de jaren 2004, 2005 en 2006 werd dit percentage – dat ook 'quotum' genoemd wordt – op respectievelijk 2 %, 2,25 % en 2,5 % vastgelegd. Op het einde van het jaar dient elke leverancier aan de bevoegde controle-instantie – die ook 'regulator' genoemd wordt – het aantal groenestroomcertificaten voor te leggen dat met zijn quotum overeenstemt. Voor 2007 werd dat quotum op 2,5 % bepaald.

Een voorbeeld:

Leverancier X heeft in 2005 4.200.000MWh op de geliberaliseerde markt verkocht.

Daardoor moet hij dus $2,25\% * 4.200.000\text{MWh} = 94.500$ groenestroomcertificaten voor kunnen leggen, die hij bij houders van groenestroomcertificaten gekocht heeft. Als hij onvoldoende van dergelijke certificaten voor kan leggen, dient hij een administratieve boete te betalen, waarvan het bedrag op 75 € per ontbrekend certificaat voor de jaren 2004 tot 2006 bepaald werd. Voor de daaropvolgende jaren werd de boete opgetrokken tot 100 € per ontbrekend stroomcertificaat.

De omvang van de boete bepaalt ook de maximum aankoopprijs van de groenestroomcertificaten voor de leverancier die ervoor kiest om deze certificaten aan te kopen.

Daarbij wordt slechts één keer per jaar de naleving van het respectieve quotum nagegaan (aan het einde van het eerste kwartaal dat volgt op het jaar waarvoor het quotum in kwestie verschuldigd is).

De groenestroomcertificaten die in dit verband aan de regulator overhandigd worden, worden ook 'vernietigd', zodat ze niet opnieuw gebruikt zouden kunnen worden.

4.3.2.3. De circulatie van de groenestroomcertificaten

Groenestroomcertificaten worden niet materieel geleverd, maar worden in de vorm van immateriële effecten in een databank opgenomen, die door de regulator beheerd wordt.

De facto gaat het hierbij om een databank die identiek is aan degene die door de Waalse regulator gebruikt wordt.

Alle gecertificeerde producenten en leveranciers zijn in deze databank opgenomen en beschikken elk over een 'rekening'. De regulator crediteert en/of debiteert deze 'rekeningen' telkens wanneer er groenestroomcertificaten toegekend, gekocht of aan hem overhandigd worden (ter controle van de naleving van het opgelegde quotum).

De databank doet echter niets anders dan het registreren van de verschillende verrichtingen en vormt dus zeker geen openbaar handelsplatform of beurs.

4.3.2.4. De erkenning van de Waalse groenestroomcertificaten

Om het probleem op te lossen van het beperkte aanbod aan groenestroomcertificaten dat binnen het Brussels Gewest wordt geproduceerd, werd een mechanisme ingevoerd om ook de in Wallonië uitgereikte groenestroomcertificaten te erkennen.

4.3.3. De werking van de markt voor groenestroomcertificaten in het BHG

4.3.3.1. De gecertificeerde installaties

In 2005 werden er geen nieuwe installaties gecertificeerd.

In 2006 werden 9 nieuwe warmtekrachtkoppelinginstallaties gecertificeerd, waarvan 6 eenheden voor warmtekrachtkoppeling en 3 fotovoltaïsche eenheden. Deze laatste behelzen 0,25 % van het vermogen van de gecertificeerde Brusselse installaties.

Tabel 10. Gecertificeerde installaties in het BHG : Brusselse lokaties voor de opwekking van groene electriciteit met certificaat (GSC)

Uitbater	Productielocatie	Vermogen (kW)	Inwerkingstelling	Jaar van certificering
Sibelga	Warmtekrachtkoppeling AZ VUB	3062	1/10/2003	2004
Sibelga	Warmtekrachtkoppeling Vlaams Parlement	341	1/09/2004	2004
Sibelga	Warmtekrachtkoppeling Villa's van Ganshoren	606	1/12/2001	2004
Sibelga	Warmtekrachtkoppeling slachthuis Anderlecht	536	1/02/2000	2004
Sibelga	Warmtekrachtkoppeling Aeropolis	574	1/11/1999	2004
Sibelga	Warmtekrachtkoppeling UHC Brugmann	606	1/12/2001	2004
Sibelga	Warmtekrachtkoppeling Pacheco	510	1/01/2000	2004
Sibelga	Warmtekrachtkoppeling Kunsten en Beroepen	606	1/10/2001	2004
Sibelga	Warmtekrachtkoppeling Werkhuizenkaai	2668	1/04/2000	2004
Sibelga	Warmtekrachtkoppeling ULB Solbosch	3033	2/02/2003	2004
Sibelga	Warmtekrachtkoppeling Muntcentrum	605	1/12/2001	2004
Axima	Warmtekrachtkoppeling Militair Hospitaal van NCH	302	29/06/2005	2006
Green Energy Direct	Warmtekrachtkoppeling St Anna Kliniek	122	1/02/2003	2006
TEM	Warmtekrachtkoppeling Erasmus-Hospitaal	1250	20/04/2006	2006
Raad van de Europese Unie	Fotovoltaïsch Justus Lipsius	28	31/07/2006	2006
TEM	Warmtekrachtkoppeling Koninklijke Militaire School	138	1/12/2005	2006
Sibelga	Warmtekrachtkoppeling Essegghem I	139	31/12/2005	2006
Sibelga	Warmtekrachtkoppeling Essegghem II	140	1/01/2006	2006
Mevr. Demolon	Fotovoltaïsch Amforalaan	4	12/09/2006	2006
Renove Electric	Fotovoltaïsch Sint-Martinus-Gaarde	5,6	12/09/2006	2006

Bron : internetsite van de Dienst regulering van het BHG

4.3.3.2. De toegekende groenestroomcertificaten

Voor 2005 werden iets meer dan 7.980 groenestroomcertificaten toegekend, wat overeenstemt met een besparing van ongeveer 1.731 ton CO₂. Dat betekende een stijging van bijna 227 % ten opzichte van 2004. Met de 3.512 groenestroomcertificaten die in 2004 toegekend werden, komt dat neer op een voorraad van 11.492 certificaten, waarop men bij de overhandiging van de cijfers voor de quota voor 2005 een beroep kan doen.

Het aantal groenestroomcertificaten dat in 2006 toegekend werd, bedraagt ± 16.500. Daarmee komt de voorraad aan in Brussel beschikbare groenestroomcertificaten bij de overhandiging van de cijfers voor de quota voor 2006 ongeveer op 20.500 stuks.

Het quotum aan in Brussel voor 2006 te overhandigen groenestroomcertificaten wordt ondertussen op 101.746 stuks geraamd.

4.3.3.3. De teruggave van groenestroomcertificaten

Gezien de staat van de markt voor de groenestroomcertificaten in 2004 inde de dienst Regulering voor dat jaar geen administratieve boetes voor het niet naleven van de verplichting die in artikel 28 §2 van de ordonnantie bepaald wordt. Voor 2005 werden de boetes echter wel geïnd, gezien het feit dat ondertussen ook de Waalse groenestroomcertificaten voor het Brusselse quotum in aanmerking kwamen en ervoor gezorgd was dat ze hiervoor ook daadwerkelijk in de praktijk gebruikt konden worden.

In 2005 werd er 3.938 GWh elektriciteit aan de klanten van de geliberaliseerde markt geleverd. Aangezien het quotum voor dat jaar 2,25 % bedroeg, betekende dit dat er 88.613,63 groenestroomcertificaten (of afgerond 88610) aan de regulator overhandigd moesten worden.

Alle leveranciers voldeden echter niet aan deze verplichting.

Tabel 11. Overzicht van de inlevering van de quota in 2005

Aanwezige reserve		In te leveren quotum GSC		In 2005 ingeleverde GSC		Saldo
saldo 2004	toegekend in 2005	%	aantal	uit BHG	uit WG	
3512	7980	2,25	88613,63	7468**	81091*	
11492		(afgerond) 88610		88559		51

* De berekeningswijze hangt samen met het bedrag van de boete dat van toepassing is in het Gewest

Deze 81091 GSC komen overeen met 60818 GSC voor het Waals Gewest

** Naast deze 7468 Brusselse GSC ingeleverd voor het BHG werden ook 9091 Brusselse GSC ingeleverd voor het Waals Gewest

Bron : Dienst regulering voor de elektriciteit en het gas in het BHG

Uit de tabel blijkt dat het aantal in 2005 in te dienen groenestroomcertificaten veel hoger was dan het aantal Brusselse groenestroomcertificaten in voorraad. Het merendeel van de ingediende groenestroomcertificaten was dan ook van Waalse herkomst (91%). Toch ontbreken er nog steeds 51 GSC.

Voor 2005 telde de voorraad aan groenestroomcertificaten 12.806 stuks. Rekening houdende met de nieuwe installaties die in 2006 in gebruik genomen werden, zou dat aantal bij de volgende quotumteruggave ongeveer 20.500 moeten bedragen.

Het in 2006 in Brussel te overhandigen quotum groenestroomcertificaten bedraagt 101.746 stuks. De beschikbare voorraad zal daarbij goed zijn voor slechts 20 % van het totale aantal te overhandigen groenestroomcertificaten voor de naleving van het quotum van 2006.

4.3.3.4. De transacties

In de loop van 2005 vonden er ter zake ook een aantal transacties plaats tussen actoren van het Brussels Gewest.

Tabel 12. Verhandeling van groenestroomcertificaten tussen actoren van het BHG (2005)

	Aantal uitgewisselde GSC	Gemiddelde eenheidsprijs in €
2005	11 492	69,72

Zoals hierboven al duidelijk werd, is een aanzienlijk deel van de ingediende certificaten van Waalse origine, namelijk 92 %. Verder dient opgemerkt dat van de 933,34 certificaten die ontbraken bij het quotum van sommige leveranciers, er 900 zijn die het voorwerp hebben uitgemaakt van een verzoek tot overdracht aan de CWAPE (Commission wallonne pour l'Energie). Deze leveranciers konden niet volledig voldoen aan hun Brussels quotum, omdat hun rekening onvoldoende certificaten bevatte die voor Brussel in aanmerking kwamen.

Tot slot dient eveneens opgemerkt dat van de 80.221 ingediende Waalse certificaten, 71.316 afkomstig zijn van de centrale van Les Awirs, die daarmee goed is voor 88 % van de ingediende Waalse certificaten en 80 % van het Brusselse quotum.

5. Bibliografie en aanverwante BIM-publicaties

- Eurostatgegevens kunnen worden geraadpleegd op de Eurostat-internetsite: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1090,30070682,1090_33076576&_dad=portal&_schema=PORTAL
- Architecture & Climat, 2004-2006, « Guide de conception énergétique de bâtiments neufs : ventilation naturelle », Etudes IBGE - BIM Studies, 2006.
- Architecture & Climat, 2004, « Cahier des charges pour une maintenance URE des bâtiments tertiaires », Etudes IBGE - BIM Studies, 2006.
- TPF-ECONOLER, 2006, « Mission d'étude sur les modalités de mise en œuvre d'un mécanisme de Tiers investisseur et d'autres formules de financement », Etudes IBGE - BIM Studies.
- Energieaudits van 10 kantoorgebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (einde van het programma in december 2002). Het resultaat kan worden geraadpleegd bij de administratie
- Internetsite van de Dienst regulering voor de elektriciteit en het gas in het BHG : <http://www.brugel.be>

Wetteksten in verband met de liberalisering van de gas- en elektriciteitsmarkt:

[1] De liberalisering van de gasmarkt

De Ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegenisbijdragen inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BS van 26 april 2004).

[2] De voorwaarden en procedures voor de toekenning van leveranciersvergunningen

Het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 6 mei 2004 houdende de criteria en de procedure tot toekenning, hernieuwing, overdracht en intrekking van een leveringsvergunning voor gas en houdende wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 18 juli 2002 houdende de criteria en de procedure tot toekenning, hernieuwing, overdracht en intrekking van een leveringsvergunning voor elektriciteit (BS van 28 juni 2004).

[3] Het beheer van geschillen in verband met de toegang tot de netwerken

Het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 27 mei 2004 houdende organisatie van de bemiddelingsprocedure en de werking van de Geschillenkamer bedoeld in artikel 23 van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in artikel 17 van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende de wegenisretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BS van 28 juni 2004).

[4] Het mechanisme van de groenestroomcertificaten

Het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 6 mei 2004 betreffende de promotie van groene elektriciteit en van kwaliteitswarmtekrachtkoppeling, (BS van 28 juni 2004)

[5] De financiering van de openbare dienstverplichtingen van de distributienetbeheerder

Besluit van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest houdende uitvoering van artikel 26 van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BS van 29 juni 2004) en de voorbereiding van een ontwerp van besluit houdende vrijstelling van de federale bijdrage ter compensatie van de inkomstenderving van de gemeenten ingevolge de liberalisering van de elektriciteitsmarkt.

[6] Nieuwe ordonnantie betreffende de vrijmaking van de elektriciteits- en gasmarkt: datum van afkondiging 14 december 2006 (B.S. van 9 januari 2007)

Ordonnantie tot wijziging van de ordonnanties van 19 juli 2001 en van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en tot opheffing van de ordonnantie van 11 juli 1991 met betrekking tot het recht op een minimumlevering van elektriciteit en de ordonnantie van 11 maart 1999 tot vaststelling van de maatregelen ter voorkoming van de schorsingen van de gaslevering voor huishoudelijk gebruik

1. *Voor meer informatie:*

2. - *Energiebalansen: website van het BIM, rubriek 'Gegevens' > 'Technische rapporten': <http://www.ibgebim.be/nederlands/content/content.asp?ref=1738>*

3. - *De diensten van de Energiefacilitatoren, de REG-tools om u te helpen en de financieringsmogelijkheden voor uw projecten vindt u eveneens op de website van het BIM, onder de rubriek 'Ondernemingen' - 'Energie', bij de 4 subrubrieken 'Dienstensector (tertiair)', 'Collectieve huisvesting', 'Warmtekrachtkoppeling' en 'Hernieuwbare energie'*

Auteurs :

Marie-Astrid Deuxant en Pascal Misselyn

Herlezing: Katrien Debrock, Michel Quicheron, Ronald Piers de Raveschoot

Inhoudelijk verantwoordelijke: Vincent Carton de Tournai